

Rusland

Militærtjeneste

Udlændinge- og
Integrationsministeriet

Udlændingestyrelsen

Nærværende notat skal ikke anses som udtømmende og skal læses i sammenhæng med andet tilgængeligt COI-materiale om emnet.

Notatet indeholder ikke anbefalinger til praksis, og indholdet kan ikke ses som et udtryk for Udlændingestyrelsens holdning.

Endvidere konkluderer notatet ikke på, hvilken afgørelse, der skal træffes. Terminologi anvendt i notatet bør ikke ses som et udtryk for et bestemt juridisk standpunkt.

Notatet er en syntese af de anvendte kilders udsagn, dvs. den kombinerer oplysninger fra forskellige kilder og samler den relevante information i forhold til læserens COI-behov og samler den relevante information tematisk til et overordnet helhedsbillede af det pågældende emne i stedet for at liste alle kilder eller citere information kilde efter kilde.

© 2022 Udlændingestyrelsen

Udlændingestyrelsen
Farimagsgade 51A
4700 Næstved
Danmark

Tlf.: 35 36 66 00
us.dk

Juli 2022

Alle rettigheder tilhører Udlændingestyrelsen.
Udgivelsen kan frit hentes på us.dk/landeoplysninger
Udlændingestyrelsens udgivelser kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

Sammenfatning

Det russiske militær er en sammensætning af et traditionelt værnepligtssystem og et kontrakt tjenestesystem. Alle russiske mænd i alderen 18 til 27 år skal aftjene værnepligt i et år. Der afholdes rekrutteringskampagner to gange årligt. I foråret 2022 underskrev præsident Vladimir Putin et dekret om at indkalde 134.500 værnepligtige til militærtjeneste.

Sygdom og uddannelse kan, blandt andre årsager, føre til fritagelse eller udsættelse af værnepligten.

En russisk statsborger har ret til at erstatte værnepligten med alternativ civiltjeneste, hvis vedkommendes moralske, religiøse eller sekulære overbevisninger er i modstrid med militærtjenesten.

I forbindelse med Ruslands invasion af Ukraine den 24. februar 2022 har Rusland hverken kaldt til mobilisering eller indført krigs- eller undtagelsestilstand. Endvidere har krigen i Ukraine ikke medført opdateringer i den russiske lovgivning vedrørende militærtjeneste.

Der blev i marts 2022 foretaget ændringer i den russiske straffelov, således at personer, der spreder "falske oplysninger" om russiske militæroperationer eller miskrediterer de væbnede styrker, kan idømmes bøder eller fængselsstraf i op til 15 år.

På trods af at præsident Putin i marts 2022 udtalte, at værnepligtige ikke har taget del i krigen, bekræftede det russiske forsvarsministerium dagen efter, at værnepligtige faktisk havde deltaget i krigen. De værnepligtige blev efterfølgende trukket ud af Ukraine og returneret til Rusland. Rusland har sidenhen retsforfulgt de officerer, der skulle have givet tilladelse til at bruge værnepligtige.

Det er i henhold til russisk lovgivning lovligt at sende værnepligtige til konfliktzoner, hvis de har udført fire måneders træning. Det har imidlertid været upopulært i Rusland bl.a. grundet den første tjetjenske krig fra 1994-1996, hvor over 7.000 værnepligtige døde. Der er meldinger om, at værnepligtige er blevet truet til at underskrive militærkontrakter med de russiske væbnede styrker. Værnepligtige, der har nægtet at deltage i krigen, er blevet truet med anklager om desertering.

Flere kontraktssoldater har nægtet at deltage i krigen i Ukraine ved at tilkendegive deres antikrigs-overbevisninger. Som konsekvens kan de blive opsagt og miste deres goder, men kan ikke retsforfølges.

Hvis en kontraktssoldat forlader sin post i Ukraine, har vedkommende et juridisk vindue på 10 dage til at returnere til sin oprindelige militærbase i Rusland. Hvis personen ikke vender tilbage til sin base, vil vedkommende blive anklaget for desertering og retsforfulgt. Desertering takseres med op til 7 års fængsel eller op til 10 år, hvis den sigtede deserterede med et våben.

De russiske myndigheder kan formelt set ikke retsforfølge kontraktssoldater, der nægter at deltage i krigen. Soldaternes kontrakter kan blive opsagt, og de kan blive frataget fordele som bolig og pension.

Der er ikke rapporter om, at reservister direkte skulle være tvunget til at deltage i konflikten. Tvungen rekruttering af tjetjenske mænd har til en vis grad gjort sig gældende i forbindelse med krigen.

Lokale myndigheder i de to ikke-anerkendte republikker, Donetsk Folkerepublik og Luhansk Folkerepublik, har erklæret fuld mobilisering af alle mænd i den militærduelige alder. Der er meldinger om, at der derigennem er foregået tvangsrekruttering af civile i Donbas-området.

Indholdsfortegnelse

Sammenfatning	1
1. Introduktion, afgrænsning og forbehold	4
2. Forkortelser	5
3. Kort over Den Russiske Føderation	6
4. Baggrund for militærtjeneste i Rusland	7
4.1 Udsættelse af værnepligtstjenesten	8
4.2 Fritagelse af værnepligtstjenesten	9
4.3 Ny lovgivning i forbindelse med krigen i Ukraine.....	10
4.3.1 Russisk censur vedr. rapportering om krigen i Ukraine	11
5. Værnepligtige	12
5.1 Indkaldelse.....	12
5.1.1 Dokumenter.....	14
5.2 Situationen for personer, der unddrager sig militærtjeneste.....	14
5.3 <i>Dedovshchina</i>	16
5.4 Værnepligtige i konfliktzoner	17
5.4.1 Værnepligtige, der er blevet tvunget til at underskrive kontrakter og deltage i krigen	19
5.4.2 Værnepligtiges opgaver i Ukraine.....	20
6. Kontraktssoldater	21
6.1 Kontraktssoldater, der nægter at deltage i krigen i Ukraine.....	21
7. Reservister	24
7.1 Skjult mobilisering	25
8. Militærnægtere	26
9. Desertører	28
9.1 Desertering under krigen i Ukraine	28
10. Tvangsrekruttering	30
10.1 Tvangsrekruttering i Den Russiske Føderation.....	30
10.1.1 Tvangsrekruttering i Den Tjetjenske Republik.....	31
10.2 Tvangsrekruttering i russisk-besatte områder i Ukraine	32
10.2.1 Tvangsrekruttering på Krim.....	32
10.2.2 Tvangsrekruttering i Donbas-området.....	32
10.2.3 Tvangsrekruttering i områder besat af russiske styrker efter 24. februar 2022	33

Litteraturliste	35
Bilag 1: Terms of Reference.....	41
Bilag 2: Interviewede kilder.....	42
Huseyn Aliyev, Research fellow at University of Glasgow.....	42
Claus Mathiesen – Lektor i Russisk, Forsvarsakademiet	51
Meeting with Sergey Krivenko, director HR NGO, “ <i>Citizen. Army. Law</i> ”	60

1. Introduktion, afgrænsning og forbehold

Dette notat har til formål at tilvejebringe opdaterede baggrundsoplysninger til brug i asylsagsbehandling vedrørende russisk militærtjeneste i lyset af Ruslands invasion af Ukraine, der begyndte den 24. februar 2022.

Notatet er udarbejdet i overensstemmelse med EASO's retningslinjer for rapporter vedrørende lantedokumentation (Country of Origin Information, COI).¹

Notatet er baseret på åbne, skriftlige kilder, deriblandt russiske kilder. Der er gjort brug af forskningsbaserede rapporter og akademiske artikler udgivet af internationale COI-enheder i Europa, internationale og lokale nyhedsmedier samt mundtlige interviews med tre udvalgte kilder. To interviews blev afholdt over Skype, mens det tredje blev afholdt fysisk på Forsvarsakademiet i København.

Kilderne blev orienteret om formålet med interviewet og informeret om, at deres udtalelser ville blive inkluderet i et offentligt tilgængeligt notat. Interviewnoterne blev sendt til kilderne til godkendelse med mulighed for at ændre, kommentere og rette deres udtalelser.

Kilderne blev adspurgt om, hvordan de helst ville refereres i notatet. Alle kilder refereres i rapporten efter deres egne ønsker.

I rapporten er der lagt vægt på at præsentere kildernes synspunkter så præcist og transparent som muligt. Udtalelser fra de interviewede kilder er tilgængelige i bilag 2. Af hensyn til læservenlighed, transparens og nøjagtighed har interviewnoterne i bilag 2 fået fortløbende numre, som anvendes i notatet, når der henvises til interviewnoter i fodnoterne.

Efter interviewet med Huseyn Aliyev stillede vi kilden yderligere spørgsmål, som er besvaret i punkt 66-72 i kildens note i bilag 2.

Notatet er udarbejdet på baggrund af en Terms of Reference (ToR) (se bilag 1), der afspejler behovet for opdateret COI-viden om militærtjeneste i Rusland. ToR er udarbejdet med bidrag fra asylkontorerne.

Det er inden for det givne kildemateriale og notatformat ikke muligt at afdække alle facetter af forholdene i Rusland, og notatet bør derfor ikke ses som udtømmende. Dette notat indeholder ikke anbefalinger om policy og kan derfor ikke tages til indtægt for et bestemt syn på, hvad asylpraksis skal være. Terminologi anvendt i notatet bør ikke ses som et udtryk for et bestemt juridisk standpunkt.

Opmærksomheden bør henledes på det faktum, at oplysningerne i nærværende notat hurtigt kan blive forældede. Derfor bør de spørgsmål, der behandles i dette notat, løbende opdateres.

Dette notat blev færdiggjort den 5. juli 2022.

---

¹ EASO (EUAA), *EASO Country of Origin Information Report Methodology*, juni 2019, [url](#)

2. Forkortelser

ACCORD	Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation
AI	Amnesty International
AP	The Associated Press
BARS	Boevoy Armeyskiy Rezerv Strany - Special Combat Army Reserve
BBC	British Broadcasting Corporation
COI	Country of Origin Information
CSIS	Center for Strategic and International Studies
DNR	Donetskaja Narodnaja Respublika – Donetsk Folkerepublik
EASO	European Asylum Support Office
EUAA	European Union Agency for Asylum
FFI	Forsvarets Forskningsinstitut
HRW	Human Rights Watch
IMOLIN	The International Money Laundering Information Network
ISW	Institute for the Study of War
LNR	Luganskaja Narodnaja Respublika – Lugansk Folkerepublik
OHCHR	Sekretariatet for FN's højkommisær for menneskerettigheder
RFE/RL	Radio Free Europe/Radio Liberty
SWP	Stiftung Wissenschaft und Politik (Tysk Institut for Internationale og Sikkerhedsanliggender)
USDOS	US Department of State (Det amerikanske udenrigsministerium)
WSJ	The Wall Street Journal

3. Kort over Den Russiske Føderation

Kilde: UN Geospatial, *Russian Federation*, 1. januar 2004, <https://www.un.org/geospatial/content/russian-federation>

4. Baggrund for militærtjeneste i Rusland

Det russiske militær er et hybridformat, der forbinder det traditionelle værnepligtssystem med et kontrakt-tjenestesystem.² Bestemmelserne i forhold til militærtjeneste i Rusland er fastsat ved lov i den russiske forfatning samt i den føderale lovgivning. Der eksisterer en separat militærlov, der regulerer hele proceduren for værnepligtig tjeneste og kontrakt-tjeneste.³ Alle russiske mænd i alderen 18 til 27 år skal aftjene værnepligt i et år.⁴

Artikel 59 i den russiske forfatning fastslår, at alle russiske statsborgere skal deltage i forsvaret af Den Russiske Føderation.⁵ Udlændinge kan tegne militærkontrakter, mens værnepligtstjeneste kun er for russiske statsborgere.⁶

Rekrutteringskampagner til værnepligten afholdes årligt i foråret fra 1. april til 15. juli og igen i efteråret fra 1. oktober til 31. december. Russiske mænd bliver indkaldt over en periode på tre måneder for at undgå logistiske problemer.⁷ Den årlige værnepligtspulje for mænd i værnepligtig alder er omkring 1,2 millioner. Det er kun cirka halvdelen af disse, der skal møde op ved det lokale militærkontor.⁸

Efter krigen mellem Rusland og Georgien i 2008 ville Rusland modernisere sin hær. Hvor man indtil da havde haft store styrker bestående af værnepligtige og reservister, der havde gennemgået meget lidt træning, ønskede man nu at sammensætte en frivilligbaseret, professionel hær bestående af kontraktsoldater med et højt niveau af træning. I 2019 udtalte Ruslands forsvarsminister, Sergej Shoigu, at landet var tæt på at have fordoblet antallet af kontraktsoldater. På daværende tidspunkt havde Rusland 394.000 kontraktsoldater.⁹

Sideløbende blev værnepligtstiden gradvist forkortet. I 2006 var værnepligtstiden to år, men i 2007 blev den ændret til halvandet år. Den 1. januar 2008 blev den endnu engang skåret ned til ét år.¹⁰

Efter den obligatoriske etårige værnepligt bliver soldaterne overført til den russiske militærreserve. Historisk set er værnepligtige i Rusland blevet anvendt for at sikre, at der er reservister til rådighed, der har gennemgået militærtræning, hvis der skulle opstå et behov for mobilisering i tilfælde af krig.¹¹

Den 1. april 2022 indledtes forårets rekrutteringskampagne, da præsident Vladimir Putin underskrev et dekret om indkaldelse af nye værnepligtige. Det er præsidenten, der fastsætter antallet af personer, der skal

² ISW og Critical Threats Project, *Explainer on Russian Conscription, Reserve, and Mobilization*, 5. marts 2022, [url](#), p. 1

³ Sergey Krivenko: 8

⁴ Claus Mathiesen: 20; Sergey Krivenko: 12; Holland, Ministry of Foreign Affairs, *Country of origin information report for the Russian Federation*, april 2021, [url](#), p. 45

⁵ Rusland, *The Constitution of the Russian Federation*, n.d., [url](#), artikel 59; Sergey Krivenko: 7

⁶ Sergey Krivenko: 8

⁷ Claus Mathiesen: 20-21

⁸ EUAA, *Treatment of military deserters by state authorities since the February 2022 invasion of Ukraine (1 February 2022 – 4 April 2022)*, 5. april 2022, [url](#), p. 3

⁹ Al Jazeera, *Explainer: How does conscription work in Russia?*, 5. maj 2022, [url](#); Claus Mathiesen: 15

¹⁰ Claus Mathiesen: 18

¹¹ Al Jazeera, *Explainer: How does conscription work in Russia?*, 5. maj 2022, [url](#); Claus Mathiesen: 16

indkaldes.¹² I foråret 2022 blev det besluttet at tilmelde 134.500 værnepligtige.¹³ Den russiske generalstab har oplyst, at Rusland under efterårskampagnen i 2021 indkaldte 127.000 personer, mens antallet af indkaldte i forårskampagnen 2021 var 134.000.¹⁴

4.1 Udsættelse af værnepligtstjenesten

Der er de seneste 10-15 år sket en betragtelig begrænsning i russisk lovgivning, når det kommer til årsager, der kan føre til udsættelse af værnepligtstjenesten.¹⁵

Der er forskellige årsager til at få udsat gennemførelsen af værnepligtstjenesten. Disse er fastsat ved lov i artikel 24 i loven om militærtjeneste fra 1998. Det drejer sig om tilfælde, hvor indkaldte er alvorligt syge eller har nære familiemedlemmer, der er alvorligt syge. Nære familiemedlemmer er begrænset til forældre, ægtefæller, søskende, bedsteforældre samt adoptivforældre. Udsættelse gives ligeledes til personer, der skal deltage i et familiemedlems begravelse.¹⁶

Udsættelse kan desuden gives til personer, der er væрге for mindreårige søskende. Fædre, der opdrager et barn uden tilstedeværelsen af barnets mor, og fædre, der har to eller flere børn, kan søge udsættelse.¹⁷

Russere, der går på en højere læreanstalt og er under fuldtidsuddannelse, kan få udsat deres værnepligt.¹⁸

En person, der bliver tildelt udsættelse, modtager et separat dokument med særlige stempler og datoer, der påviser udsættelsen. Dette dokument skal fornys årligt. Når en person skifter studieår, skal vedkommende møde op på det lokale militærkontor og have udsættelsen forlænget med et år. Hvis en person vil skifte studieretning, kan vedkommende risikere at skulle gennemføre værnepligtstjeneste først.¹⁹

Hvis studieudsættelsen ophører, eller hvis en person forlader studiet af egen fri vilje, vil vedkommende være omfattet af værnepligten.²⁰

De lokale militærkontorers registreringsafdelinger kontrollerer alle, der indkaldes til værnepligt. Personer, der studerer, skal derfor kunne fremvise et studiekort fra deres uddannelsessted.²¹

¹² Sergey Krivenko: 3, 11; Russia, President of Russia, *Подписан Указ о призыве на военную службу* [Underskrevet dekret for indkaldelse til værnepligt], 31. marts 2022, [url](#)

¹³ Russia, President of Russia, *Подписан Указ о призыве на военную службу* [Underskrevet dekret for indkaldelse til værnepligt], 31. marts 2022, [url](#); Washington Post, *As Russia drafts young men, some fear ending up on Ukraine's front line*, 1. april 2022, [url](#)

¹⁴ EUAA, *Treatment of military deserters by state authorities since the February 2022 invasion of Ukraine (1 February 2022 – 4 April 2022)*, 5. april 2022, [url](#), p. 3

¹⁵ Claus Mathiesen: 38

¹⁶ Legalacts, *Федеральный закон от 28.03.1998 N 53-ФЗ (ред. от 28.05.2022) "О воинской обязанности и военной службе"* [Federal Law No. 53-FZ of March 28, 1998 (as amended on May 28, 2022) "Om værnepligt og militærtjeneste"], n.d., [url](#), artikel 24; Sergey Krivenko: 17

¹⁷ Legalacts, *Федеральный закон от 28.03.1998 N 53-ФЗ (ред. от 28.05.2022) "О воинской обязанности и военной службе"* [Federal Law No. 53-FZ of March 28, 1998 (as amended on May 28, 2022) "Om værnepligt og militærtjeneste"], n.d., [url](#), artikel 24; Sergey Krivenko: 17

¹⁸ Legalacts, *Федеральный закон от 28.03.1998 N 53-ФЗ (ред. от 28.05.2022) "О воинской обязанности и военной службе"* [Federal Law No. 53-FZ of March 28, 1998 (as amended on May 28, 2022) "Om værnepligt og militærtjeneste"], n.d., [url](#), artikel 24; Claus Mathiesen: 38; Sergey Krivenko: 17

¹⁹ Claus Mathiesen: 39-40

²⁰ Sergey Krivenko: 26

²¹ Sergey Krivenko: 18

Præsident Putin har udstedt et dekret, hvor personer, der er uddannet inden for IT og computere, og som arbejder i statslige virksomheder eller organisationer, kan få deres værnepligt udsat.²²

Militærkontoret kan vurdere, hvorvidt andre omstændigheder i enkelte sager er tilstrækkelige til at føre til en udsættelse af værnepligtstjenesten.²³ Ifølge Sergey Krivenko, en menneskerettighedseksper, som har arbejdet med forhold for ansatte i det russiske militær i mere end 20 år, kan præsidenten give en person udsættelse i særlige tilfælde.²⁴

Claus Mathiesen, lektor i Russisk ved Forsvarsakademiet i København, var af den opfattelse, at myndighederne ville drage personer i den værnepligtige alder til ansvar, hvis personen har opholdt sig i udlandet grundet studie eller arbejde og ikke er vendt tilbage til Rusland ved indkaldelse til militærtjeneste, eller hvis vedkommende er vendt tilbage med forsinkelse uden korrekte dokumenter, der beviser tilladelse til udsættelse. Vedkommende vil som minimum få en bøde og kan risikere frihedsberøvelse.²⁵

Sergey Krivenko oplyste, at en person, der tager til udlandet med det formål at arbejde eller studere, vil blive fjernet fra den militære registreringsliste, og at personer i udlandet ikke vil blive indkaldt til militærtjeneste. Det kræver, at man inden da har søgt om tilladelse til at forlade landet. Det er en administrativ lovovertrædelse, hvis en person ikke har informeret det lokale militærkontor om afrejsen. Hvis en person vender tilbage til Rusland, inden han fylder 27 år, vil han være omfattet af værnepligten, hvis han ikke har andre årsager til udsættelse eller fritagelse.²⁶

4.2 Fritagelse af værnepligtstjenesten

Årsager til fritagelse fra værnepligtstjeneste i Rusland er fastsat ved lov i artikel 23 i loven om militærtjeneste fra 1998. Fritagelse gør sig gældende for personer, der bliver erklæret medicinsk uegnede; personer, der allerede har gennemført militærtjeneste eller alternativ civiltjeneste i Rusland eller i et andet land; og personer, der studerer eller har gennemført en uddannelse.²⁷

Som udgangspunkt er det kun folk, der er ved godt helbred, der bliver indkaldt til militærtjeneste. Der eksisterer en offentlig tilgængelig liste over sygdomme, der kan give fritagelse fra værnepligtstjenesten.²⁸ Der har dog i forbindelse med krigen i Ukraine været meldinger om, at personer, der ikke er ved godt helbred, fortsat er blevet indkaldt til militærtjeneste, tilsyneladende med henblik på at få flere værnepligtige, der senere kan blive kontraktsoldater.²⁹

²² Sergey Krivenko: 6; The Economic Times, *Russia 'postpones' military service for IT specialists*, 29. marts 2022, [url](#)

²³ Landinfo, *Rusland: Militærtjeneste og unndragelse av militærtjeneste etter invasjonen i Ukraina*, 23. maj 2022, [url](#), p. 2

²⁴ Sergey Krivenko: 17

²⁵ Claus Mathiesen: 85

²⁶ Sergey Krivenko: 25-26

²⁷ Legalacts, *Федеральный закон от 28.03.1998 N 53-ФЗ (ред. от 28.05.2022) "О воинской обязанности и военной службе"* [Federal Law No. 53-FZ of March 28, 1998 (as amended on May 28, 2022) "Om værnepligt og militærtjeneste"], n.d., [url](#), artikel 23

²⁸ Sergey Krivenko: 16

²⁹ Huseyn Aliyev: 51

Personer kan også blive fritaget fra militærtjeneste, hvis deres far eller bror har været soldater, der døde i forbindelse med udførelsen af deres værnepligtstjeneste eller militærtræning eller som følge af kvæstelser eller sygdomme, som de pådrog sig derunder.³⁰

Andre grupper er helt udelukkede fra det russiske militær. Det drejer sig om personer, der afsoner en dom, og personer med plettede straffeattester. Personer, som undersøges i en efterforskning, kan heller ikke deltage i militærtjeneste.³¹ I forbindelse med krigen i Ukraine har der imidlertid været andre meldinger. For en nærmere beskrivelse af dette, [se kapitel 10 om tvangsrekruttering](#).

Under den nuværende russiske lovgivning er der tre grupper, der er fritaget for mobilisering. Det gælder personer, der er blevet overført til reserven for under to år siden, fædre, der har tre eller flere børn samt personer med en plettet straffeattest.³²

4.3 Ny lovgivning i forbindelse med krigen i Ukraine

Ifølge flere kilder har Rusland ikke opdateret lovgivningen vedrørende militærtjeneste i forbindelse med den såkaldte specialoperation i Ukraine, som begyndte den 24. februar 2022.³³ Der er hverken kaldt til mobilisering eller indført krigs- eller undtagelsestilstand.³⁴

Grundlaget for specialoperationen i Ukraine er sket efter anmodning fra præsident Putin. Det russiske Føderationsråd gav tilladelse til, at de russiske væbnede styrker måtte anvendes i udlandet, og præsident Putin brugte denne tilladelse til at sende militæret til Ukraine. Denne procedure er baseret på russisk lovgivning, hvorfor implementering af nye love ikke var nødvendig.³⁵

Flere kilder har beskrevet, at forårsindkaldelsen til militærtjeneste i Rusland i 2022 ikke fremstod eller foregik anderledes end Ruslands tidligere indkaldelser til militærtjeneste.³⁶

The Associated Press (AP) rapporterede den 2. april 2022, at et nyt lovforslag i Rusland skulle gøre det nemmere at indkalde værnepligtige, men lovforslaget er angiveligt blevet sat i bero indtil videre.³⁷

De russiske myndigheder har efterfølgende ændret den øvre aldersgrænse for personer, der kan blive kontraktssoldater. I maj 2022 blev et nyt lovforslag præsenteret for den russiske Statsduma. Lovforslaget ville give tilladelse til, at russiske mænd over 40 år og udlændinge over 30 år kan tegne en militærkontrakt.³⁸ Den 28.

³⁰ Legalacts, *Федеральный закон от 28.03.1998 N 53-ФЗ (ред. от 28.05.2022) "О воинской обязанности и военной службе"* [Federal Law No. 53-FZ of March 28, 1998 (as amended on May 28, 2022) "Om værnepligt og militærtjeneste"], n.d., [url](#), artikel 23

³¹ Legalacts, *Федеральный закон от 28.03.1998 N 53-ФЗ (ред. от 28.05.2022) "О воинской обязанности и военной службе"* [Federal Law No. 53-FZ of March 28, 1998 (as amended on May 28, 2022) "Om værnepligt og militærtjeneste"], n.d., [url](#), artikel 23; Claus Mathiesen: 42

³² Al Jazeera, *Explainer: How does conscription work in Russia?*, 5. maj 2022, [url](#)

³³ Huseyn Aliyev: 3; Claus Mathiesen: 14; Sergey Krivenko: 2

³⁴ Russia, *Address by the President of the Russian Federation*, 24. februar 2022, [url](#); Huseyn Aliyev: 3

³⁵ Sergey Krivenko: 5

³⁶ Sergey Krivenko: 3; ISW, *Russian Offensive Campaign Assessment*, 31. marts 2022, [url](#), p. 1

³⁷ AP, *War in Ukraine fuels fears among draft-age Russian youths*, 2. april 2022, [url](#)

³⁸ The Moscow Times, *Russia Scrambles for Soldiers Amid Ukraine War Manpower Shortage*, 23. maj 2022, [url](#)

maj 2022 underskrev Ruslands præsident Putin den nye lov, hvor aldersgrænsen blev øget til 65 år for mænd.³⁹

Under den tidligere lovgivning måtte russiske statsborgere være mellem 18 og 40 år for at kunne tegne en militærkontrakt. I en erklæring fra det russiske parlaments underhus, Statsdumaen, lød det, at den nye lovgivning vil få flere specialister, såsom læger og ingeniører, ind i militæret. Eksperter har hævdet, at Rusland i høj grad har haft mangel på mandskab i militæret på grund af krigen i Ukraine.⁴⁰

4.3.1 Russisk censur vedr. rapportering om krigen i Ukraine

Den 4. marts 2022 indførte Ruslands føderale forsamling ændringer i straffeloven samt i loven om administrative lovovertrædelser for at kunne idømme straffe i forbindelse med spredningen af "falske oplysninger" om russiske militæroperationer. Ændringerne har ligeledes gjort det muligt at straffe personer, der miskrediterer de russiske væbnede styrker. Straffen herfor spænder fra bøder på op til 1,5 millioner rubler (omkring 187.500 kroner) til fængselsstraffe på op til 15 år for involvering i udbredelsen af sådanne informationer.⁴¹

I løbet af de tre efterfølgende dage blev mere end 140 personer tilbageholdt under den nye lov, der forbyder brugen af ordet "krig".⁴² Af en rapport udgivet den 20. april 2022 fremgår det, at det samlede antal personer, der er blevet tilbageholdt eller fængslet for antikrigs-aktioner, har oversteget 15.000.⁴³

De russiske myndigheder blokerede i marts 2022 fem medieorganisationer baseret uden for Rusland, som publicerer nyheder på russisk. Det drejer sig om BBC, Voice of America, Radio Free Europe/Radio Liberty, Deutsche Welle samt Meduza. Disse medier skulle angiveligt have bragt "falsk information" om antallet af tab blandt de russiske væbnede styrker, antallet af civile ofre samt metoder til kampføring, herunder angreb på civilbefolkningen.⁴⁴

³⁹ Business Insider, *Putin signs law scrapping military age limit in Russia, allowing over-40s to join and fight in Ukraine*, 29. maj 2022, [url](#); RFE/RL, *Russian Duma Approves Bill Raising Age Limit For Military Personnel To 65*, 25. maj 2022, [url](#)

⁴⁰ The New York Times, *Russia Hustles to Recruit Soldiers and Halts Gas Supplies to Finland*, 20. maj 2022, [url](#)

⁴¹ EUAA, *Treatment of military deserters by state authorities since the February 2022 invasion of Ukraine (1 February 2022 – 4 April 2022)*, 5. april 2022, [url](#), p. 7

⁴² AI, *Russia: Kremlin's ruthless crackdown stifles independent journalism and anti-war movement*, 10. marts 2022, [url](#)

⁴³ Jamestown Foundation, *Moscow Turns Residents of the Regions Into 'Cannon Fodder'*; *Eurasia Daily Monitor Volume: 19 Issue: 57*, 20. april 2022, [url](#)

⁴⁴ Al Jazeera, *Russia's parliament approves jail for 'fake' war reports*, 4. marts 2022, [url](#)

5. Værnepligtige

Ifølge Claus Mathiesen er der fra de russiske myndigheders side blevet iværksat en række tiltag for at vise, at forholdene for værnepligtige er blevet bedre siden 2014-2015. Der er især blevet lagt vægt på en mere human indstilling til militærtjenesten, og at de værnepligtige skal være bedre informerede. Det er ikke klart, hvorvidt dette foregår i praksis.⁴⁵

I lyset af krigen i Ukraine har forventningerne om, at forholdene i den russiske militærtjeneste skulle være anderledes og mere humane, ikke holdt stik ifølge Claus Mathiesen.⁴⁶

Nye værnepligtige skal gennemgå én til to måneders grundlæggende træning efterfulgt af tre til seks måneders avanceret træning, før de kan blive sendt ud til deres respektive enheder.⁴⁷ Da mange uddannelsesofficerer er blevet udstationeret i forbindelse med krigen i Ukraine, kan der opstå mangel på militærpersonnel, der kan give værnepligtige den korrekte og fornødne træning.⁴⁸

Værnepligtige i Rusland tjener månedligt 2.000 rubler, hvilket svarer til omkring 250 kroner, hvor almindelige soldater tjener 62.000 rubler månedligt svarende til omkring 7.750 kroner.⁴⁹ Ifølge Claus Mathiesen modtager de værnepligtige et kreditkort, hvor der månedligt indsættes 3.000 rubler i lomme penge. De værnepligtiges forældre kan indsætte supplerende beløb på disse konti.⁵⁰

Værnepligtige må ikke medbringe deres egne telefoner, når de bliver indkaldt til militærtjeneste.⁵¹

Det er ikke muligt at holde ferie under den etårige værnepligtsperiode. Kun kortvarig orlov er mulig i nogle timer eller dage. Det er en strafbar handling, hvis en soldat forlader sin militærenhed og ikke møder op inden for 10 dage.⁵²

5.1 Indkaldelse

Værnepligtige bliver indkaldt til militæret fra hele landet, inklusiv storbyerne.⁵³ Claus Mathiesen understreger desuden, at størstedelen af værnepligtige og kontraktssoldater stadig kommer fra Ruslands fattigere regioner.⁵⁴

Værnepligtige kan modtage deres indkaldelser elektronisk. Det er uklart, hvorvidt dette også er praksis i små landsbyer.⁵⁵

Sergey Krivenko beskrev, at det russiske forsvarsministerium indkalder et mere eller mindre tilfældigt udvalg af unge mænd fra hele landet. Sædvanligvis indkalder forsvarsministeriet et højt antal personer fra Sibirien, Burjatia og andre fjerne republikker eller regioner. Dog er unge mænd fra Tjetjenien ikke blevet indkaldt til

⁴⁵ Claus Mathiesen: 37

⁴⁶ Claus Mathiesen: 54

⁴⁷ ISW og Critical Threats Project, *Explainer on Russian Conscription, Reserve, and Mobilization*, 5. marts 2022, [url](#), p. 1

⁴⁸ War on the Rocks, *Not Built for Purpose: The Russian Military's Ill-fated Force Design*, 2. juni 2022, [url](#)

⁴⁹ Foreign Policy, *Finns Show Up for Conscription. Russians Dodge It.*, 16. maj 2022, [url](#)

⁵⁰ Claus Mathiesen: 36

⁵¹ Claus Mathiesen: 3

⁵² Sergey Krivenko: 26

⁵³ Huseyn Aliyev: 22

⁵⁴ Claus Mathiesen: 47

⁵⁵ Claus Mathiesen: 24

militærtjeneste siden Tjetjenienkrigene i 1990'erne og 2000'erne. Derudover bliver færre personer indkaldt fra Moskva, idet der er mange uddannelsesinstitutioner placeret i byen.⁵⁶

I almindelighed bliver værnepligtige indkaldt til de væbnede styrker to gange om året, men i nogle regioner i Rusland indkaldes værnepligtige kun én gang om året. Det skyldes, at der skal sikres arbejdskraft til høsten og andre fag.⁵⁷

Der er en to-trins indkaldelsespraksis til værnepligtstjeneste i Rusland. Når russiske mænd fylder 17 år, bliver de indkaldt til det, der i Danmark svarer til session. De unge mænd skal møde op på deres lokale militærkontorer, hvor de skal gennemgå mindst otte omfattende medicinske og helbredsmæssige undersøgelser. Disse undersøgelser foretages af speciallæger og psykologer.⁵⁸

De indkaldte kan blive inddelt i fem forskellige kategorier. Den første kategori er *ubetinget egnet*. Den anden kategori er *egnet med mindre begrænsninger*. Personer i denne kategori vil blive indkaldt til værnepligtstjeneste i fredstid. Den tredje kategori er *begrænset egnet*. Personer i denne kategori vil ikke blive indkaldt til værnepligtstjeneste i fredstid men bliver i stedet militærpligtige og skal stille i tilfælde af krig. Den fjerde kategori betegnes *midlertidigt uegnet* og omfatter personer, der møder op med skader, som lægerne betragter som helbredelige. Efterfølgende skal disse personer stille til fornyet session og helbredsundersøgelse, hvor de højest kan blive kategoriseret *egnet med mindre begrænsninger*. Hvis en person er blevet kategoriseret *midlertidigt uegnet* af helbredsmæssige årsager, kan vedkommende ikke senere få tildelt kategorien *ubetinget egnet*. Den femte og sidste kategori er *uegnet*.⁵⁹

En del forskellige professioner, såsom sygeplejersker, er omfattet af værnepligten og skal stille i tilfælde af krig.⁶⁰

Hvis en person har søgt om udsættelse eller fritagelse fra værnepligten, men er blevet nægtet det af militærkontoret, kan vedkommende klage til domstolene. Alle processer bliver i den forbindelse sat på pause, og vedkommende skal ikke aftjene værnepligt, så længe sagen kører ved domstolen. Ifølge Sergey Krivenko har der været en del hændelser, hvor domstolene har givet de værnepligtige medhold.⁶¹

Når de indkaldte er fyldt 18 år, vil de modtage deres anden indkaldelse. Denne indkaldelse indebærer nye helbredsundersøgelser. Herefter vil de blive sendt videre til en enhed. De indkaldte bliver på militærkontorerne eller opsamlingspunkter afhentet af befalingsmænd og officerer fra deres respektive enheder.⁶²

Ved afhentningen har de indkaldte ingen militærgrad. De opnår først en grad efter et indledende kursus, hvor de skal lære elementære opgaver og aflægge faneed. Efterfølgende modtager de graden menig. Træningen fortsætter herefter i forskellige retninger alt efter, om den menige skal være skytte, kører eller andet. Efter seks måneder vil den menige komme ud i en enhed, hvor han vil blive tildelt en konkret funktion.⁶³

⁵⁶ Sergey Krivenko: 15

⁵⁷ Claus Mathiesen: 26

⁵⁸ Claus Mathiesen: 22

⁵⁹ Claus Mathiesen: 27-28

⁶⁰ Claus Mathiesen: 29

⁶¹ Sergey Krivenko: 21

⁶² Claus Mathiesen: 31-32

⁶³ Claus Mathiesen: 33-34

I visse kompagnier indkalder det russiske militær udelukkende personer med højere uddannelser, som kan blive brugt til fx cyberkrigsførelse og andre teknologiske opgaver.⁶⁴

5.1.1 Dokumenter

Enhver person har et militærcertifikat, der bekræfter, at personen er registreret på et givent militærkontor. Her vil det fremgå, hvis personen eksempelvis har fået udsættelse på grund af studier. Det vil blive bemærket, hvor han studerer og i hvilken periode. Vedkommendes helbredsstatus er ligeledes noteret på certifikatet.⁶⁵

Alle værnepligtige modtager et militært id-kort, når værnepligtsperioden begynder.⁶⁶

Efter gennemførelsen af værnepligten modtager soldaterne en soldaterbog. Det er et hæfte på størrelse med et pas, hvor en persons funktion kan skrives ind i. I soldaterbogen oplyses det desuden, hvilken type kørekort vedkommende har, vedkommendes militære tilknytning samt pasnummer. Information om mobilisering vil også være at finde her, således at soldaterne ved, hvor de skal stille i tilfælde af mobilisering.⁶⁷

5.2 Situationen for personer, der unddrager sig militærtjeneste

Militærunddragere er personer, der står til at skulle møde til session for første gang, men som ikke møder op.⁶⁸

Det er jævnfør den russiske straffelov ulovligt at unddrage sig eller nægte at deltage i militærtjeneste eller alternativ civiltjeneste. Sådanne lovovertrædelser takseres med bøder på op til 200.000 rubler (omkring 25.000 kroner), konfiskering af indtægt i 18 måneder, samfundstjeneste i to år, arrestation i op til seks måneder eller fængselsstraf i op til to år.⁶⁹

En person, der forsøger at unddrage sig militærtjeneste ved at foregive at være syg; skade sig selv; forfalske dokumenter eller andre former for bedrageri, kan straffes med restriktion i militærtjenesten i op til et år, anholdelse i op til seks måneder eller med varetægtsfængsling i en disciplinær militærenhed i op til et år. Hvis en person har begået førnævnte handlinger med det formål at blive fuldstændig frigjort fra militærtjenesteplichter, kan vedkommende straffes med frihedsberøvelse i op til syv år.⁷⁰

Før en person påbegynder sin værnepligtsperiode, vil vedkommende modtage oplysninger om, hvor og hvornår han skal møde op. Hvis den pågældende person ikke møder op på det oplyste sted, vil det blive betragtet som en strafbar handling i henhold til den russiske straffelov. Straffen herfor kan være en bøde eller fængselsstraf i op til to år. I de seneste år har antallet af sådanne straffesager været mellem 100 og 1.000 sager om året ud af et antal på omkring 300.000 værnepligtige. Myndighederne har i mange tilfælde idømt bøder for denne handling.⁷¹

⁶⁴ Claus Mathiesen: 35

⁶⁵ Sergey Krivenko: 19

⁶⁶ Sergey Krivenko: 27

⁶⁷ Claus Mathiesen: 25

⁶⁸ Claus Mathiesen: 81

⁶⁹ IMOLIN, *The Criminal Code of the Russian Federation no. 63-FZ of June 13, 1996*, n.d., [url](#), artikel 328; Landinfo, *Rusland: Militærtjeneste og unndragelse av militærtjeneste etter invasjonen i Ukraina*, 23. maj 2022, [url](#), p. 2; Claus Mathiesen: 82

⁷⁰ IMOLIN, *The Criminal Code of the Russian Federation no. 63-FZ of June 13, 1996*, n.d., [url](#), artikel 339

⁷¹ Sergey Krivenko: 23

Sergey Krivenko vurderede, at det fortsat er for tidligt at bekræfte, hvorvidt de russiske myndigheder har indført hårdere konsekvenser for ikke at møde op til militærtjeneste.⁷² Huseyn Aliyev, en forsker ved Glasgow Universitet med bredt kendskab til de væbnede styrker i Rusland, forventede, at de russiske myndigheder ikke har skærpet praksis i disse tilfælde.⁷³

Unddragelse af militærtjenesten er meget udbredt i Rusland, da især korrupsion gør det forholdsvis let at købe sig fri af tjenesten.⁷⁴ Der er rapporteringer om systematisk korrupsion i Ruslands forsvars- og sikkerhedssektorer.⁷⁵

Statistikker har imidlertid vist, at antallet af militærunddragere er dalende. Det skyldes blandt andet, at værnepligtsindkaldelsen ikke længere skal afleveres i hånden til den enkelte. Claus Mathiesen fortalte, at personer nu kan modtage indkaldelsen over mail. Derfor kan de indkaldte ikke påstå, at de ikke har modtaget indkaldelsen. Det russiske militær har omvendt forklaret den dalende tendens med, militærtjenesten er blevet mere attraktiv.⁷⁶

Personer fra større byer såsom Moskva og Skt. Petersborg har generelt flere ressourcer, hvorfor de har mulighed for at undgå militærtjeneste ved at bestikke militærofficerer.⁷⁷

Personer i den værnepligtige alder fra middelklassen og op har ofte kunnet undgå militærtjeneste i Rusland ved at bestikke en læge til at udskrive en erklæring, der beskriver, at vedkommende ikke er egnet til militærtjeneste på grund af helbreds-mæssige problemer.⁷⁸ Det har betydet, at det russiske militær er blevet afhængig af landets mest udsatte grupper; fattige, folk uden uddannelse, syge personer og personer, der dør med alkoholisme. En rapport fra 2011 viste, at en tredjedel af russiske mænd, der dimitterede fra gymnasiet, var uegnede til militærtjeneste.⁷⁹

Statistikker har vist, at et stort antal mandlige russiske universitetsstuderende fortsætter på ph.d.-programmer efter universitetet for at kunne undgå militærtjeneste, indtil de fylder 28 år, hvor de ikke længere er forpligtede til at udføre værnepligtstjeneste.⁸⁰ Der er stor sandsynlighed for at komme ind i militæret, hvis man er fra en fattig region i Rusland og ikke skal uddanne sig.⁸¹

I forbindelse med krigen i Ukraine har mange unge mænd forladt Rusland for at undgå militærtjeneste.⁸²

Huseyn Aliyev var af den opfattelse, at personer, der ikke melder sig til militærkontorerne ved indkaldelse, eller personer i udlandet, der ikke vender tilbage til Rusland ved indkaldelse, kan risikere at blive retsforfulgt på anklager om værnepligtsunddragelse.⁸³

⁷² Sergey Krivenko: 24

⁷³ Huseyn Aliyev: 54

⁷⁴ Landinfo, *Russland: Straff for unndragelse fra militærtjeneste*, 13. januar 2015, [url](#), p. 2

⁷⁵ Politico, *Russian military's corruption quagmire*, 8. marts 2022, [url](#)

⁷⁶ Claus Mathiesen: 83-84

⁷⁷ Huseyn Aliyev: 22

⁷⁸ Claus Mathiesen: 23; Foreign Policy, *Finns Show Up for Conscriptio. Russians Dodge It.*, 16. maj 2022, [url](#)

⁷⁹ Foreign Policy, *Finns Show Up for Conscriptio. Russians Dodge It.*, 16. maj 2022, [url](#)

⁸⁰ Foreign Policy, *Finns Show Up for Conscriptio. Russians Dodge It.*, 16. maj 2022, [url](#); Claus Mathiesen: 46

⁸¹ Claus Mathiesen: 46

⁸² SWP, *Russia on the Road to Dictatorship*, 30. april 2022, [url](#), p. 5; Sergey Krivenko: 24

⁸³ Huseyn Aliyev: 52

I forbindelse med forårsindkaldelsen i 2022, som stadig var igangværende under udarbejdelsen af nærværende notat, har der jf. Huseyn Aliyev tilsyneladende ikke været tilfælde, hvor personer er blevet retsforfulgt på anklager om værnepligtsunddragelse for at undgå at blive sendt til Ukraine. Det betyder dog ikke, at sådanne sager ikke kan dukke op på et senere tidspunkt.⁸⁴

Siden februar 2019 har arbejdsgivere i Rusland været forpligtede til at indberette ansatte eller potentielle ansatte, der skal gennemføre værnepligtstjenesten, men som endnu ikke har meldt sig ved deres lokale militærkontor. Derudover skal arbejdsgiverne proaktivt påminde medarbejderne om deres pligt til at melde sig hos det lokale militærkontor. Hvis arbejdsgiveren ikke følger disse anvisninger, kan vedkommende blive idømt en bøde på 1.000 rubler (omkring 125 kroner).⁸⁵

5.3 *Dedovshchina*

Dedovshchina (дедовщина), som løst kan oversættes til bassevold på dansk, er et fænomen i det russiske militær, der går tilbage til Sovjetunionen i 1960'erne. I denne periode begyndte Sovjetunionen at indkalde tidligere dømte til militæret, og på denne måde blev hierarkisk baseret vold fra fængselsystemet overført til militærsystemet.⁸⁶

Bassevold kan tage form som mobning, chikane og ydmygelse i meget nedværdigende grad. Det kan bestå af fysiske eller psykiske overgreb på værnepligtige, der i flere tilfælde har ført til dødsfald eller selvmord. Overgrebene begås i særdeleshed af personer med højere rang i militæret. På trods af at den tidligere viceforsvarsminister, Andrej Kartapolov, i august 2020 hævdede, at der var blevet gjort op med alle former for bassevold inden for det russiske militær, har volden fortsat været et udbredt problem.⁸⁷ Generelt har mandsskabsbehandlingen i Ruslands væbnede styrker været dårlig.⁸⁸

Det øverste lederskab i militæret har i høj grad set igennem fingre med fænomenet, mens nogle ledere har fundet det nødvendigt, at unge værnepligtige bliver disciplineret af de ældre og mere erfarne soldater.⁸⁹

I 2021 blev en 21-årig værnepligtig i byen Jurga indlagt på et psykiatrisk hospital. Hans mor hævdede, at indlæggelsen var en konsekvens af alvorlig mobning, som blandt andet indebar, at den værnepligtige var blevet tvunget til at tage en ukendt pille.⁹⁰

I april 2018 begik en russisk menig selvmord som følge af en lang periode med grov chikane og vold begået af hans overordnede i det russiske militær.⁹¹

Der er eksempler på sager, hvor værnepligtige, der er blevet trynet og udsat for bassevold, har dræbt tidligere plageånder. I 2021 blev en russisk menig idømt over 24 års fængsel for at have dræbt otte militærfolk i 2019. Drabene skete, ifølge den idømte selv, som en konsekvens af de overgreb, han havde været udsat for i sin tid

⁸⁴ Huseyn Aliyev: 53

⁸⁵ Holland, Ministry of Foreign Affairs, *Country of origin information report for the Russian Federation*, april 2022, [url](#), p. 45-46

⁸⁶ Claus Mathiesen: 43

⁸⁷ USDOS, *2020 Country Report on Human Rights Practices: Russia*, 30. marts 2021, [url](#); Claus Mathiesen: 43

⁸⁸ Claus Mathiesen: 53

⁸⁹ Claus Mathiesen: 45

⁹⁰ USDOS, *2021 Country Report on Human Rights Practices: Russia*, 12. april 2022, [url](#)

⁹¹ The Moscow Times, *More Than a Decade After Military Reform, Hazing Still Plagues the Russian Army*, 18. februar 2020, [url](#)

i det russiske militær.⁹² Den menige sårede derudover to andre personer. En af hans tidligere overfaldsmænd blev idømt to års fængsel for mobning.⁹³

Der eksisterer ingen officielle statistikker over antallet af bassevoldssager i de russiske væbnede styrker, men af en rapport fra 2018 fremgik det, at mere end 1.100 militærpersoner samme år blev dømt for magtmisbrug, mens 372 militærpersoner blev dømt for vold. Dertil kommer de sager, der ikke er kommet for en domstol.⁹⁴

I 2008 gennemførte de russiske myndigheder en række reformer, der havde til formål at komme bassevold i de væbnede styrker til livs. Blandt andet blev værnepligtstiden, som tidligere beskrevet, den 1. januar 2008 skåret ned til ét år. Til trods for forsøget på at reformere militæret, var ændringerne fra myndighedernes side overfladiske.⁹⁵ Selvom antallet af sager med vold og chikane har været dalende siden 2008, eksisterer der fortsat mange tilfælde.⁹⁶

5.4 Værnepligtige i konfliktzoner

I december 2021, kort før krigen officielt brød ud, hævdede den ikke-statslige organisation *Committee of Soldiers' Mothers*, der kæmper for soldaters rettigheder, at værnepligtige var at finde iblandt de soldater, der var udstationeret tæt ved grænsen til Ukraine.⁹⁷

I midten af februar 2022 begyndte samme organisation at modtage opkald fra forældre til værnepligtige, der var ved at gennemføre deres obligatoriske værnepligt. Forældrene hævdede, at deres sønner var blevet tvunget til at underskrive kontrakter, eller at de var blevet sendt til militærenheder på grænsen til Ukraine.⁹⁸

Det er i Rusland upopulært at sende værnepligtige til krigszoner.⁹⁹ Det skyldes historisk forankrede begivenheder såsom den første tjetjenske krig fra 1994 til 1996, hvor 14.000 russiske soldater døde. Mindst halvdelen af disse var værnepligtige.¹⁰⁰

I marts 2022 bekræftede det russiske forsvarsministerium for første gang, at russiske værnepligtige har været involveret i krigen i Ukraine, og at værnepligtige er blevet taget til fange af ukrainske styrker i Ukraine. Denne udmelding kom dagen efter, at præsident Putin udtalte, at russiske værnepligtige ikke havde taget del i krigen.¹⁰¹ Ifølge præsident Putin havde kun professionelt militærpersonel deltaget i krigen. Det russiske forsvarsministerium meddelte, at de værnepligtige var blevet "opdaget" i Ukraine, men at de på daværende

⁹² RFE/RL, *Sentence Upheld Of Russian Soldier Who Killed Eight After Brutal Hazing*, 22. april 2021, [url](#)

⁹³ Holland, Ministry of Foreign Affairs, *Country of origin information report for the Russian Federation*, april 2022, [url](#), p. 47

⁹⁴ The Moscow Times, *More Than a Decade After Military Reform, Hazing Still Plagues the Russian Army*, 18. februar 2020, [url](#)

⁹⁵ Claus Mathiesen: 18; 49

⁹⁶ The Moscow Times, *More Than a Decade After Military Reform, Hazing Still Plagues the Russian Army*, 18. februar 2020, [url](#)

⁹⁷ Hakvåg, *Bruker Rusland vernepliktige i Ukraina?*, 11. marts 2022, [url](#)

⁹⁸ Meduza, *'I'm panicking — where is my child?' Conscript soldiers are being sent to fight against Ukraine, their relatives say. Here's what their families told Meduza.*, 25. februar 2022, [url](#)

⁹⁹ Sergey Krivenko: 28; Al Jazeera, *Explainer: How does conscription work in Russia?*, 5. maj 2022, [url](#)

¹⁰⁰ Al Jazeera, *Explainer: How does conscription work in Russia?*, 5. maj 2022, [url](#)

¹⁰¹ Huseyn Aliyev: 5; Sergey Krivenko: 30

tidspunkt allerede skulle være blevet trukket ud af landet og sendt tilbage til Rusland. Mange russiske soldater vidste angiveligt ikke, hvorfor de blev sendt til Ukraine.¹⁰²

Den russiske senator Ljudmila Narusova har udtalt, at russiske værnepligtige er blandt de dræbte i Ukraine, men dette er ikke blevet bekræftet.¹⁰³ Narusova har endvidere hævdet, at 100 værnepligtige skulle være blevet tvunget til at underskrive kontrakter i marts 2022. Disse skulle efterfølgende være blevet sendt i kamp, som kun fire ud af de hundrede overlevede. Oplysningerne er hverken blevet be- eller afkræftet af det russiske militær.¹⁰⁴

Den 9. marts 2022 udtalte Dmitrij Peskov, Kremls talsmand, at præsident Putin havde beordret den militære anklagemyndighed til at undersøge, hvorfor og hvordan værnepligtige havde været til stede i Ukraine, og til at straffe de personer, der havde tilladt det.¹⁰⁵

I juni 2022 meddelte den russiske anklager Artur Jegijev til det russiske parlament, at omkring 600 værnepligtige havde taget del i specialoperationen i Ukraine. Rusland har nu retsforfulgt de officerer, der skulle have givet tilladelse til dette. Ifølge anklageren kan officererne forvente at blive afskediget fra det russiske militær.¹⁰⁶

På trods af Ruslands udmeldinger om, at værnepligtige ikke er blevet sendt til brændpunkter, er det i henhold til russisk lovgivning tilladt at sende værnepligtige til aktive krigszoner efter fire måneders træning, eller hvis den værnepligtige har opnået et primært militærregistreringsspeciale.¹⁰⁷ Aleksander Latynin, en advokat hos den russiske organisation *Committee of Soldiers' Mothers*, har yderligere hævdet, at værnepligtige med en kontrakt kan deltage i krig efter tre måneders træning, hvis vedkommende selv har ønsket dette. I nogle tilfælde kan det allerede ske efter én måned afhængig af vedkommendes uddannelsesniveau.¹⁰⁸

Ifølge en juridisk kilde i Rusland skal der dog være en ordre fra enten den øverstbefalende, forsvarsministeren eller chefen for generalstaben om at indsætte værnepligtige i den igangværende specialoperation, før ovennævnte lov kan blive juridisk bindende. I tilfælde af manglende påbud om at involvere værnepligtigt personel har loven angiveligt ingen retskraft, da værnepligtige ikke var opført på listen over militært personel, som blev beordret til at deltage i operationen i Ukraine.¹⁰⁹

Tværtimod var der en ordre fra præsident Putin om ikke at udsende værnepligtige i den nuværende operation, hvilket potentielt kan betyde, at værnepligtige, der blev sendt til Ukraine i strid med præsident Putins ordre, kan rejse tiltale mod deres befalingsmænd, der udsendte dem til frontlinjen.¹¹⁰

¹⁰² CNN, *Russia admits conscripts have been fighting in Ukraine, despite Putin's previous denials*, 10. marts 2022, [url](#);

BBC, *Ukraine: Mother of Russian soldier asks 'Whose door should I knock on to get my child back?'*, 8. marts 2022, [url](#)

¹⁰³ Hakvåg, *Bruker Rusland vernepliktige i Ukraina?*, 11. marts 2022, [url](#)

¹⁰⁴ Landinfo, *Rusland: Militærtjeneste og unndragelse av militærtjeneste etter invasjonen i Ukraina*, 23. maj 2022, [url](#), p. 6

¹⁰⁵ RFE/RL, *Russian Defense Ministry Confirms Presence Of Conscripts In Ukraine War For First Time*, 9. marts 2022, [url](#)

¹⁰⁶ Reuters, *Russia punishes officers after conscripts were sent to Ukraine, prosecutor says*, 7. juni 2022, [url](#)

¹⁰⁷ Sergey Krivenko: 28-29; Al Jazeera, *Explainer: How does conscription work in Russia?*, 5. maj 2022, [url](#); ISW, *Russian Offensive Campaign Assessment*, 31. marts 2022, [url](#), p. 3; Huseyn Aliyev: 67

¹⁰⁸ Meduza, *'I'm panicking — where is my child?' Conscript soldiers are being sent to fight against Ukraine, their relatives say. Here's what their families told Meduza.*, 25. februar 2022, [url](#)

¹⁰⁹ Huseyn Aliyev: 67

¹¹⁰ Huseyn Aliyev: 68

Krigsret og generel mobilisering kan afløse den nuværende lovgivning i Rusland. Under sådanne tilstande ville det være muligt at sende værnepligtige til krigszoner øjeblikkeligt.¹¹¹ På nuværende tidspunkt har Rusland hverken erklæret krigsret eller generel mobilisering.¹¹²

5.4.1 Værnepligtige, der er blevet tvunget til at underskrive kontrakter og deltage i krigen

Værnepligtige kan i henhold til den russiske straffelovs artikel 332 blive sigtet for ikke at følge eller overholde ordrer udstedt af deres nærmeste befalingsmænd. Det betyder grundlæggende, at befalingsmænd kan beordre værnepligtige til at deltage i militære aktioner uanset det eksisterende lovgrundlag, og værnepligtige kan dermed være tvunget til at adlyde.¹¹³ Soldater har imidlertid ret til at afvise en ordre, hvis de er af den overbevisning, at ordren er ulovlig.¹¹⁴

I marts 2022 var der meldinger om, at værnepligtige i Belgorod-regionen var blevet tvunget til at underskrive kontrakter med det russiske militær, og at værnepligtige, der nægtede at tage til Ukraine, blev truet med anklager om desertering.¹¹⁵

Befalingsmænd har angiveligt truet værnepligtige med anklager om desertering, hvis de nægtede at deltage i krigen i Ukraine.¹¹⁶ Der er rapporter om, at værnepligtige, der nægtede at tage til Ukraine, er blevet tilbageholdt, slået og tortureret.¹¹⁷ Der har også været forlydender om, at befalingsmænd har truet værnepligtige med henrettelse på stedet for forræderi, hvis de nægtede at deltage i krigen. Huseyn Aliyev beskrev, at mange værnepligtige ikke er bekendte med deres rettigheder, og at de derfor har fulgt befalingsmændenes ordrer for at undgå at blive straffet.¹¹⁸

Huseyn Aliyev forklarede, at værnepligtige siden krigen begyndelse er blevet truet til at underskrive kontrakter i Ukraine. De er angiveligt blev truet med dødsstraf, tortur, henrettelse og anklager om desertering.¹¹⁹

Det russiske militær har intensiveret deres forsøg på at få værnepligtige til at underskrive kontrakter kollektivt. Claus Mathiesen havde ikke det indtryk, at folk er blevet tvunget til at underskrive med fysisk vold. Han vurderede derimod, at personer er blevet kraftigt opfordret til at underskrive og muligvis under psykologisk pres, men udbredelsen af dette er ukendt.¹²⁰

Der har ikke været offentliggjorte sager om retsforfølgelse af personer, der har nægtet at underskrive en militærkontrakt. Huseyn Aliyev fortalte, at hvis sådanne sager blev offentliggjort, ville det være i modstrid med det russiske narrativ om, at alle, der deltager i krigen, gør det frivilligt for deres land og deres ideologiske

¹¹¹ ISW og Critical Threats Project, *Explainer on Russian Conscription, Reserve, and Mobilization*, 5. marts 2022, [url](#), p. 1

¹¹² Russia, *Address by the President of the Russian Federation*, 24. februar 2022, [url](#); Huseyn Aliyev: 3

¹¹³ IMOLIN, *The Criminal Code of the Russian Federation no. 63-FZ of June 13, 1996*, n.d., [url](#), artikel 332; Huseyn Aliyev: 69; Sergey Krivenko: 31

¹¹⁴ WSJ, *Documents Reveal Hundreds of Russian Troops Broke Ranks Over Ukraine Orders*, 1. juni 2022, [url](#)

¹¹⁵ EUAA, *Treatment of military deserters by state authorities since the February 2022 invasion of Ukraine (1 February 2022 – 4 April 2022)*, 5. april 2022, [url](#), p. 11

¹¹⁶ RAND Corporation, *The Russian Military Has Failed Its Sons*, 18. maj 2022, [url](#); Huseyn Aliyev: 20

¹¹⁷ Huseyn Aliyev: 21

¹¹⁸ Huseyn Aliyev: 20

¹¹⁹ Huseyn Aliyev: 26

¹²⁰ Claus Mathiesen: 70-71

overbevisninger. Huseyn Aliyev anså det for sandsynligt, at de russiske myndigheder ville mørklægge sådanne sager.¹²¹

Tusindvis af værnepligtige er angiveligt blevet kontraktsoldater, mens de har været i Ukraine. I nogle tilfælde har der været meldinger om, at værnepligtige er blevet forelagt kontrakter, der er blevet underskrevet af andre, såsom deres befalingsmænd, på vegne af dem selv. Dette har betydet, at de ikke længere var værnepligtige men kontraktsoldater.¹²² [Se kapital 6](#) for en nærmere beskrivelse af situationen for kontraktsoldater.

5.4.2 Værnepligtiges opgaver i Ukraine

Af en rapport udgivet af Forsvarets Forskningsinstitut i Norge (FFI) fremgår det, at værnepligtige, jævnfør russisk lov, kan benyttes i støttefunktioner i tilfælde af krig. Det er dog tvivlsomt, hvorvidt en skelnen mellem støttefunktion og krigsførelse i praksis er blevet overholdt af de russiske myndigheder under den nuværende specialoperation.¹²³

Under krigen i Ukraine er værnepligtige i mange tilfælde blevet anvendt til logistiske formål såsom mekanikere, chauffører af bevæbnede køretøjer eller lastbilchauffører, der har leveret forsyninger. De værnepligtige er sædvanligvis blevet oplyst, at de ikke skal deltage i militæraktioner, og de har ofte ikke modtaget militærtræning forud for deres udsendelse. Derfor er mange værnepligtige enten blevet taget til fange eller dræbt efter kort tid i kamp.¹²⁴

---

¹²¹ Huseyn Aliyev: 30-31

¹²² Huseyn Aliyev: 27-28

¹²³ Hakvåg, *Bruker Russland vernepliktige i Ukraina?*, 11. marts 2022, [url](#)

¹²⁴ Huseyn Aliyev: 18-19

6. Kontraktssoldater

Rusland indledte en proces i begyndelsen af 2000'erne, hvor man gradvist gik over til en professionel hær med reduceret værnepligt. Trods stor modstand mod overgangen blandt højtstående russiske officerer var det professionelle system kommet for at blive, og i 2015 havde man flere kontraktssoldater end værnepligtige.¹²⁵

Ved værnepligtstidens afslutning bliver de værnepligtige tilbudt at tegne en militærkontrakt, hvilket et stort antal normalt vælger at gøre.¹²⁶

Når personer er blevet hvervet, og papirarbejdet er gennemført, skal soldaterne gennemgå en særlig øvelse ved en uddannelsesenhed. Her bliver soldaterne presset for at tjekke, om de kan klare udfordringerne. Derudover holder ledelsen øje med, om nogle af mændene har gode lederegenskaber, så de kan blive befalingsmænd i stedet for menige på kontrakt. Først efter denne øvelse vil den endelige kontrakt blive tegnet.¹²⁷

De fleste kontraktssoldater kommer fra underprivilegerede og økonomisk underudviklede regioner i Rusland såsom Nordkaukasus, Fjernøsten og fjerntliggende sibiriske regioner. Det skyldes primært, at disse personer tiltrækkes af lønninger og økonomiske incitamenter tilbudt af det russiske militær. Lønningerne for deltagelse i den militære operation i Ukraine er høje for russiske regioner. For mange mennesker i områder som Nordkaukasus eller de sibiriske regioner er der meget få jobmuligheder, hvor de, uden uddannelse og uden erfaring, kan optjene samme løn. Når kontraktssoldater underskriver militærkontrakter, er de angiveligt bevidste om, at de skal sendes til Ukraine og deltage i krigen.¹²⁸

Rusland er begyndt at opslå stillinger inden for militæret på forskellige jobrekrutteringshjemmesider samt sociale medier. En af disse stillinger er som kontraktssoldat med en startløn på 150.000 rubler svarende til omkring 18.750 kroner, hvilket er et godt stykke over den gennemsnitlige nationale løn. Blandt de øvrige goder er kost og logi, sygeforsikring og pension efter tyve års tjeneste. I jobopslaget blev krigen i Ukraine ikke nævnt.¹²⁹

6.1 Kontraktssoldater, der nægter at deltage i krigen i Ukraine

Kort tid efter den russiske invasion af Ukraine den 24. februar 2022 begyndte der at komme flere historier i medierne om russiske kontraktssoldater, som nægtede at deltage i krigen.¹³⁰

Den 17. marts 2022 lancerede den russiske menneskerettighedsorganisation Agora en Telegram-kanal, hvor soldater og deres pårørende kunne søge juridisk hjælp, hvis de havde nægtet at adlyde ordrer om at tjene i Ukraine.¹³¹

Huseyn Aliyev var bekendt med mindst én menneskerettighedsorganisation i Rusland, der har ydet juridisk rådgivning til de militærpersoner, der ikke har ønsket at deltage i krigen i Ukraine, og som har ønsket at få

¹²⁵ Claus Mathiesen: 15-17

¹²⁶ Sergey Krivenko: 14

¹²⁷ Claus Mathiesen: 68-69

¹²⁸ Huseyn Aliyev: 24

¹²⁹ RFE/RL, *Wanted: Contract Soldier. Good Pay. Bonus For Destroying Ukrainian Tanks.*, 10. juni 2022, [url](#)

¹³⁰ BBC, *The Russian soldiers refusing to fight in Ukraine*, 3. juni 2022, [url](#)

¹³¹ WSJ, *Documents Reveal Hundreds of Russian Troops Broke Ranks Over Ukraine Orders*, 1. juni 2022, [url](#)

deres kontrakter annulleret. Bevidstheden om konsekvenserne af manglende deltagelse i krigen har været stigende.¹³²

Ifølge Sergey Krivenko, en russisk menneskerettighedsforkæmper, som har arbejdet med soldaters rettigheder i mere end 20 år, har en russisk kontraktssoldat ret til at erklære sine antikrigs-overbevisninger, selvom vedkommende er blevet sendt til en kampzone, og på denne baggrund kræve, at hans kontrakt bliver opsagt. Det russiske militær er i sådanne situationer forpligtet til at opsig kontrakten i henhold til russisk lovgivning, fordi vedkommende dermed vil være at betragte som uegnet til at udføre tjenestelige pligter. Angiveligt har flere hundrede kontraktssoldater opsagt deres kontrakter på baggrund af antikrigs-overbevisninger.¹³³

Myndighederne kan formelt set ikke retsforfølge kontraktssoldater, der nægter at deltage i krigen, da der ikke er nogen lovgivning, der forbyder dette. Disse soldater kan kun retsforfølges for at nægte at adlyde ordrer eller for at desertere. Kommandørerne kan dog lægge et enormt pres på sådanne soldater og true dem med retsforfølgelse eller med at sende dem til disciplinærbataljoner. Myndighederne ville sandsynligvis opsig deres kontrakter og fratage dem alle deres fordele, såsom bolig og pension.¹³⁴

Yderligere har kontraktssoldater den mulighed, at de kan forlade deres enhed i kampzonen. De har derpå maks. 10 dage til at returnere til deres oprindelige militærbase i Rusland og indgive en rapport om, hvorfor de har forladt deres enhed. Hvis de ikke vender tilbage til deres base, vil de blive anklaget for desertering og retsforfulgt.¹³⁵ Ifølge Huseyn Aliyev kan de ikke blive sigtet for desertering, hvis de ikke har været væk i mere end 10 dage.¹³⁶

Hvad der skal stå i rapporten, er ifølge Huseyn Aliyev underordnet – det kan være, at deres overbevisning er ændret til at være en antikrigs-overbevisning, eller deres helbred kan være blevet forværret eller lignende. Det vigtigste er, at de indgiver rapporten.¹³⁷

Selvom de soldater, som forlader deres enhed og vender tilbage til deres militærbase, formelt set ikke kan retsforfølges, vil de militære ledere højst sandsynligt true soldaterne med retsforfølgelse eller henrettelse for desertering.¹³⁸ [Se i øvrigt kapitel 9.1](#) for en nærmere beskrivelse af dette.

Claus Mathiesen havde det indtryk, at kontraktssoldater ikke kan nægte at deltage i krigen i Ukraine, idet det er en del af deres kontraktansættelse.¹³⁹

Et militærdekret fra den 4. marts 2022 underskrevet af en russisk basekommandant beordrede afskedigelser af flere hundrede soldater, som nægtede at adlyde ordrer, mens de var på vagt nær grænsen til Ukraine. Det er uklart, om de tidligere soldater stod over for yderligere straf.¹⁴⁰

Et andet dokument, dateret den 25. maj 2022 og underskrevet af en dommer ved en militærdomstol i byen Naltjik, afviste en appel fra 115 medlemmer af Ruslands Nationalgarde [Росгвардия, *Rosgvardiya*], der var

¹³² Huseyn Aliyev: 15

¹³³ Open Democracy, *Is Russia forcing people to fight in Ukraine?*, 25. maj 2022, [url](#); Sergey Krivenko: 35

¹³⁴ Sergey Krivenko: 36, 40

¹³⁵ Huseyn Aliyev: 9; Sergey Krivenko: 41

¹³⁶ Huseyn Aliyev: 72

¹³⁷ Huseyn Aliyev: 10, 72; Sergey Krivenko: 41

¹³⁸ Huseyn Aliyev: 12

¹³⁹ Claus Mathiesen: 72

¹⁴⁰ WSJ, *Documents Reveal Hundreds of Russian Troops Broke Ranks Over Ukraine Orders*, 1. juni 2022, [url](#)

blevet afskediget fra tjeneste for at nægte at kæmpe i Ukraine i slutningen af februar og begyndelsen marts 2022.¹⁴¹

Militærpersonel fra Pskov og Khakassien-regionerne har nægtet at deltage i krigen og er som følge heraf blevet fyret og truet med strafferetlige anklager.¹⁴²

---

¹⁴¹ The Guardian, *115 Russian national guard soldiers sacked for refusing to fight in Ukraine*, 27. maj 2022, [url](#); WSJ, *Documents Reveal Hundreds of Russian Troops Broke Ranks Over Ukraine Orders*, 1. juni 2022, [url](#)

¹⁴² BBC, *Псков, Краснодар, Южная Осетия: сколько военных и откуда отказываются воевать в Украине [Pskov, Krasnodar, Sydossetien: hvor mange soldater og hvorfra nægter at kæmpe i Ukraine]*, 7. april 2022, [url](#)

7. Reservister

Det russiske militærs reserve består af over to millioner forhenværende værnepligtige og kontraktssoldater, men kun en meget lille andel af disse har modtaget aktiv træning og er blevet forberedt på krig.¹⁴³ Ud fra et historisk synspunkt har kun op til ti procent af Ruslands reservister gennemført genopfriskningstræning i de første fem år efter, at de har afsluttet deres militærtjeneste, og generelt mangler Rusland administrativ og økonomisk kapacitet til at træne reservestyrkerne.¹⁴⁴

I tilfælde af krig vil de lokale militærkontorer iværksætte hel eller delvis mobilisering på ordrer fra militærdistriktschefen. I denne proces vil reservister modtage en indkaldelse på deres telefoner med oplysninger om mødested. På mødestedet vil personerne blive ikklædt militæruniformer og sendt afsted til de enheder, hvor de hører til. Rusland mobiliserer primært ud fra folks funktion.¹⁴⁵

Det er kun Ruslands præsident, som kan annoncere en mobilisering, hvilket han endnu ikke har gjort.¹⁴⁶

I 2021 iværksatte det russiske militær et ny initiativ ved navn BARS-2021, på engelsk *Special Combat Army Reserve* og på russisk *Boevoy Armeyskiy Rezerv Strany [Боевой Армейский Резерв Страны]*, der havde til formål at forøge militærets reserve. Målet var etableringen af en aktiv reserve gennem rekruttering af frivillige reservister med treårige kontrakter. De frivillige reservister skulle regelmæssigt deltage i månedlige øvelser, hvorved de kunne blive forberedt på mulig mobilisering, mens de samtidig skulle passe deres civile jobs. Lokale militæradministrationer begyndte at sprede budskabet om hvervning til militærets reserve i august og september 2021. Kvalificerede reservister var soldater under 42 år, kaptajner under 47 år, majorer under 52 år samt oberster under 57 år. Det russiske forsvarsministerium havde et mål om at rekruttere mere end 100.000 reservister fra august 2021. Ifølge en analyse fra ISW er det usandsynligt, at Rusland skulle have opnået dette mål på så kort tid.¹⁴⁷

De seneste rapporter har vist, at omkring 2.500 reservister på BARS-listen er ved at blive trænet og forberedt på at blive sendt til Ukraine. Det er obligatorisk for personer på BARS-listen at møde på militærkontoret, når de modtager en indkaldelse.¹⁴⁸

Indtil videre er over 10.000 reservister vendt tilbage til den russiske militærtjeneste. Tallet kan være højere, da Rusland endvidere har reserveenheder, der kan indkaldes med kort varsel. De fleste af disse er allerede blevet sendt til Ukraine.¹⁴⁹

I forbindelse med krigen i Ukraine er der rapporter om, at størstedelen af de russiske reservister ikke har modtaget nogen træning. Ifølge Huseyn Aliyev modtager reservister genopfriskning i et par dage, hvorefter de kan blive sendt direkte i kamp.¹⁵⁰

¹⁴³ ISW og Critical Threats Project, *Explainer on Russian Conscription, Reserve, and Mobilization*, 5. marts 2022, [url](#), p. 2

¹⁴⁴ CSIS, *The Best or Worst of Both Worlds?*, 23. september 2020, [url](#)

¹⁴⁵ Claus Mathiesen: 74-76

¹⁴⁶ Sergey Krivenko: 37

¹⁴⁷ ISW og Critical Threats Project, *Explainer on Russian Conscription, Reserve, and Mobilization*, 5. marts 2022, [url](#), p. 2

¹⁴⁸ Huseyn Aliyev: 40, 42

¹⁴⁹ Huseyn Aliyev: 39

¹⁵⁰ Huseyn Aliyev: 35

7.1 Skjult mobilisering

Den russiske præsident har ikke erklæret hel eller delvis mobilisering. Dog nævner flere kilder, at der foregår en form for skjult mobilisering af de russiske reservestyrker som en konsekvens af, at russiske styrker mangler personel på frontlinjerne.¹⁵¹ Skjult mobilisering er navnlig rettet mod uafklarede, potentielle reservister, som kunne være tilbøjelige til at ændre mening på grund af økonomiske incitamenter.¹⁵²

Ifølge Sergey Krivenko er der talrige eksempler på personer, der bliver kaldt til de militære registreringskontorer i forskellige dele af Rusland. Kontorerne tjekker regelmæssigt, hvorvidt reservisters oplysninger om uddannelse, civilstand og helbredsoplysninger er korrekte. Når personerne møder op, bliver de tilbudt at tegne kontrakt med de væbnede styrker.¹⁵³

De lokale militærkontorer i Rusland er siden begyndelsen af april 2022 begyndt at udsende notitser til personer, der inden for et par år har færdiggjort deres militærtjeneste, samt reservister, der har været registreret i mere end tre eller fire år. Officielt er disse notitser ikke-obligatoriske indbydelser til samtaler på militærkontorerne, hvorfor flere inviterede ser bort fra dem. Folk er til disse møder angiveligt blevet tilbudt store summer penge og ideologiske incitamenter for at deltage i krigen. Det kunne være narrativer om beskyttelse af Rusland imod NATO eller en mulig amerikansk invasion. Ifølge Huseyn Aliyev har under fem procent af de inviterede taget imod indbydelsen.¹⁵⁴

Hvis en person ikke møder op til indkaldelsen, er der ikke tale om en strafferetslig sag. Det vil blive takseret som en administrativ forseelse, som oftest straffes med en lille bøde.¹⁵⁵

Mange personer er således blevet tilbudt at underskrive en militærkontrakt, så de kan deltage i krigen i Ukraine - ikke som en del af en russisk mobilisering men rettere som kontraktsoldater, hvilket generelt er frivilligt i Rusland. Ifølge Sergey Krivenko kan enhver russisk borger nægte at underskrive en kontrakt uden konsekvenser, når og hvis vedkommende er blevet indkaldt til et militærkontor.¹⁵⁶

Den ukrainske generalstab har hævdet, at det russiske militær har iværksat en skjult mobilisering. Disse såkaldte hemmelige indkaldelser skulle angiveligt have fundet sted navnlig i Krasnodar og Perm-regionerne samt i republikkerne Dagestan, Kalmykien og Ingusjetien.¹⁵⁷

Reservister er blevet informeret om, at de skal tjene bag ved fronten, men i stedet er de angiveligt blevet sendt direkte til kampzoner.¹⁵⁸

¹⁵¹ Huseyn Aliyev: 32-34, 36-38; Sergey Krivenko: 38-39; Claus Mathiesen: 73-76

¹⁵² Huseyn Aliyev: 38

¹⁵³ Sergey Krivenko: 38; OpenDemocracy, *Is Russia forcing people to fight in Ukraine?*, 25. maj 2022, [url](#)

¹⁵⁴ Huseyn Aliyev: 32-34, 36

¹⁵⁵ Sergey Krivenko: 39

¹⁵⁶ Open Democracy, *Is Russia forcing people to fight in Ukraine?*, 25. maj 2022, [url](#)

¹⁵⁷ Jamestown Foundation, *Moscow Turns Residents of the Regions Into 'Cannon Fodder'*; *Eurasia Daily Monitor Volume: 19 Issue: 57*, 20. april 2022, [url](#)

¹⁵⁸ BBC, *"Если вы снайпер от бога, вам бог и велел поучаствовать": в России началась скрытая мобилизация* [*"Hvis du er en snigskytte fra Gud, beordrede Gud dig til at deltage": hemmelig mobilisering begyndte i Rusland*], 13. maj 2022, [url](#)

8. Militærnægttere

Jævnfør artikel 59, paragraf 3 i den russiske forfatning har en russisk statsborger ret til at erstatte værnepligten med en alternativ civiltjeneste (*Альтернативная Гражданская Служба*, AGS), hvis vedkommendes moralske, religiøse eller sekulære overbevisninger er i modstrid med militærtjenesten.¹⁵⁹ En borger, der er berettiget til alternativ civiltjeneste, skal møde op på det lokale militærkontor for at oplyse myndighederne om den relevante årsag til, at den pågældende person vil udføre civiltjeneste frem for militærtjeneste.¹⁶⁰

Loven gælder ikke for personer, der allerede er i gang med at aftjene værnepligt.¹⁶¹

Ifølge det russiske forsvarsministerium ansøger omkring 2.000 personer om alternativ civiltjeneste hvert år, hvoraf cirka halvdelen bliver godkendt. Civiltjeneste bliver ofte stigmatiseret i det russiske samfund, da mange betragter det som militærunddragelse.¹⁶² Før krigen var denne kategori heller ikke velset i Rusland.¹⁶³ Værnepligtige, der har valgt civiltjeneste, har rapporteret, at de bliver udsat for fornærmelser og trusler.¹⁶⁴

Ruslands myndigheder har for FN forelagt, at der eksisterer tre anerkendte grunde til at søge om tilladelse til at udføre civiltjeneste frem for militærtjeneste. Det gælder personer, hvis overbevisning er i konflikt med udførelsen af militærtjenesten, personer, hvis tro er i konflikt med militærtjenesten samt personer, der tilhører oprindelige folk, som fører en traditionel livsstil, og som beskæftiger sig med traditionelt landbrug eller et traditionelt håndværk.¹⁶⁵ Ansøgninger skal indgives inden begyndelsen af den næstkommende indkaldelse. Dog kan ansøgninger imødekommes efter fristens udløb, hvis der er overbevisende årsager til forsinkelsen.¹⁶⁶

Ansøgningen skal indeholde ansøgerens CV og et bevis fra vedkommendes uddannelsesinstitution eller arbejdsplads. Der skal ikke fremlægges beviser for indre overbevisninger, men de skal begrundes i ansøgningen. Det vil sige, at ansøgeren skal beskrive sit værdisystem, som står i kontrast til udførelsen af militærtjenesten.¹⁶⁷

Hvis et militærkontor afviser en ansøgning om civiltjeneste, kan ansøgeren klage til domstolene.¹⁶⁸

¹⁵⁹ Rusland, *The Constitution of the Russian Federation*, n.d., [url](#), artikel 59; Claus Mathiesen: 77; Sergey Krivenko: 7

¹⁶⁰ OHCHR, *Approaches and challenges with regard to application procedures for obtaining the status of conscientious objector to military service in accordance with human rights standards*, 24. juni 2019, [url](#), p. 6

¹⁶¹ Sergey Krivenko: 10

¹⁶² Al Jazeera, *Explainer: How does conscription work in Russia?*, 5. maj 2022, [url](#); Claus Mathiesen: 79

¹⁶³ Huseyn Aliyev: 48

¹⁶⁴ Meduza, *Что делать, если я не хочу в армию Инструкция «Медузы» — о том, как пойти на альтернативную гражданскую службу [Hvad skal jeg gøre, hvis jeg ikke vil være med i hæren]*, 5. marts 2022, [url](#)

¹⁶⁵ OHCHR, *Approaches and challenges with regard to application procedures for obtaining the status of conscientious objector to military service in accordance with human rights standards*, 24. juni 2019, [url](#), pp. 6-9; Claus Mathiesen: 80

¹⁶⁶ OHCHR, *Approaches and challenges with regard to application procedures for obtaining the status of conscientious objector to military service in accordance with human rights standards*, 24. juni 2019, [url](#), pp. 6-9

¹⁶⁷ ACCORD, *Anfragebeantwortung zur Russische Föderation: 1) Allgemeine Informationen zur russischen Armee und zur Wehrpflicht, Generalmobilmachung, Einberufung von Reservisten; 2) Einsatz von Wehrpflichtigen in der Ukraine; 3) Möglichkeiten von Zivildienst; 4) Weigerung an Kampfhandlungen teilzunehmen, Wehrdienstverweigerung, Desertion; 5) Einsatz von Männern aus Tschetschenien; 6) Sind die Soldatenmütter aktiv? [a-11873-2]*, 16. maj 2022, [url](#)

¹⁶⁸ Sergey Krivenko: 34

Mens den almindelige værnepligtsperiode er 12 måneder, er civiltjeneste i en militærinstans 18 måneder eller 21 måneder i en instans uden for forsvarsområdet. Det kunne være jobs inden for sygepleje, rengøring og postvæsnet.¹⁶⁹

Undladelse af at udføre den civile værnepligt er strafbart i henhold til russisk straffelov. Strafframmen varierer fra en bøde på 80.000 rubler (omkring 10.000 kroner) til fængselsstraffe på op til 6 måneder.¹⁷⁰

Huseyn Aliyev forklarede, at man kan betale bestikkelse for at få lov til at udføre alternativ civiltjeneste. Størrelsen på bestikkelsen afhænger dog af, hvor i Rusland en person befinder sig. I byer som Moskva og Skt. Petersborg blev der før krigen opkrævet ca. 10.000 US dollars i bestikkelse. I andre regioner kunne beløbet være meget lavere og helt ned til 2.000 US dollars, blandt andet i Irkutsk-regionen. Dertil afhænger beløbet af de enkelte officerer i militærkontorerne, idet nogle af disse er berygtede for at være "grådige".¹⁷¹

Derudover har det betydning, hvorvidt personen faktisk har forudsætninger, der kan føre til fritagelse af værnepligten. Personer med dårligt syn eller flade fødder kan stadig blive sendt i tjeneste, medmindre militær-officeren stempler vedkommende som uegnet. I disse sager kræves der en mindre bestikkelse.¹⁷²

Ifølge flere kilder har der i forbindelse med krigen i Ukraine ikke været ændringer i situationen for militær-nægtere.¹⁷³

Antallet af personer, der har ansøgt om alternativ civiltjeneste, er fordoblet siden krigens begyndelse.¹⁷⁴

¹⁶⁹ Al Jazeera, *Explainer: How does conscription work in Russia?*, 5. maj 2022, [url](#); Claus Mathiesen: 78

¹⁷⁰ IMOLIN, *The Criminal Code of the Russian Federation no. 63-FZ of June 13, 1996*, n.d., [url](#), artikel 328; USDOS, 2021 *Report on International Religious Freedom: Russia: Russia*, 2. juni 2022, [url](#)

¹⁷¹ Huseyn Aliyev: 71

¹⁷² Huseyn Aliyev: 71

¹⁷³ Huseyn Aliyev: 50; Sergey Krivenko: 33

¹⁷⁴ Sergey Krivenko: 24

9. Desertører

Under regulære forhold kan soldater anklaget for desertering på Den Russiske Føderations territorium blive sigtet i henhold til artikel 338 i den russiske straffelov. Denne lovovertrædelse takseres med op til 7 års fængsel eller op til 10 år, hvis den sigtede deserterede med et våben.¹⁷⁵

I straffelovens artikel 337 fastslås det, at personer, der uautoriseret forlader deres militærenhed eller værnepligtssted, kan straffes med frihedsberøvelse i op til to år eller fem år, hvis den pågældende person var i besiddelse af et våben.¹⁷⁶

Desertører kan undgå sigtelser, hvis de kan bevise, at de handlede under enormt pres, eller hvis de havde personlige problemer, der fik dem til at flygte. Soldater har endvidere ret til at afvise en ordre, hvis de er af den overbevisning, at ordren er ulovlig.¹⁷⁷ I straffelovens artikel 337 og 338 fremgår det desuden, at en tjenestemand kan blive fritaget for strafansvar, hvis det er første gang, at vedkommende har begået desertering, og hvis deserteringen er sket under usædvanlige omstændigheder.¹⁷⁸

9.1 Desertering under krigen i Ukraine

Af militærdekreter fremgår det, at hundredvis af russiske soldater er flygtet fra kampene i Ukraine eller har nægtet at deltage i krigens tidlige stadier. Ifølge militæranalytikere er tallet langt højere. Ved udarbejdelsen af nærværende notat har straffen for disse handlinger officielt været begrænset til formelle afskedigelser fra tjenesten uden udbetaling af løn eller ved at fratage soldaterne særlige realkreditordninger og andre serviceydelser. I og med at Rusland ikke har erklæret krigstilstand, eksisterer der få juridiske grunde til at retsforfølge soldater, der nægter at tjene uden for Rusland.¹⁷⁹

En værnepligtig, som juridisk set ikke må deltage i krigen i Ukraine, men som alligevel har deltaget i krigen, kan ikke underlægges juridiske procedurer, hvis vedkommende traf et valg om at desertere eller forlade sin militærenhed i Ukraine.¹⁸⁰ Huseyn Aliyev har ikke har hørt om tilfælde, hvor der er rejst sigtelser mod værnepligtige, der har forladt deres enheder i Ukraine og er vendt tilbage til Rusland.¹⁸¹

Der gælder andre bestemmelser, når det kommer til desertering blandt kontraktsoldater i forbindelse med krigen i Ukraine. Hvis en kontraktsoldat har forladt sin militærenhed i Ukraine og er vendt tilbage til Rusland, har pågældende person 10 dage til at vende tilbage til sin oprindelige enhed i Rusland, hvor han skal udfylde en rapport til sin chef og militæradvokatens kontor. Denne rapport skal beskrive, hvorfor vedkommende ikke længere ønsker at deltage i specialoperationen. Hvis kontraktsoldaten ikke har gjort dette inden for 10 dage,

¹⁷⁵ Rusland, *Официальный интернет-портал правовой информации [Official Internet Portal of Legal Information]*, *Уголовный кодекс Российской Федерации [Ruslands Føderations Straffelov]*, 1996, artikel 338, [url](#); Huseyn Aliyev: 7

¹⁷⁶ Rusland, *Официальный интернет-портал правовой информации [Official Internet Portal of Legal Information]*, *Уголовный кодекс Российской Федерации [Ruslands Føderations Straffelov]*, 1996, artikel 337, [url](#); Sergey Krivenko: 40

¹⁷⁷ Rusland, *Официальный интернет-портал правовой информации [Official Internet Portal of Legal Information]*, *Уголовный кодекс Российской Федерации [Ruslands Føderations Straffelov]*, 1996, artikel 337 og 338, [url](#); WSJ, *Documents Reveal Hundreds of Russian Troops Broke Ranks Over Ukraine Orders*, 1. juni 2022, [url](#)

¹⁷⁸ Rusland, *Официальный интернет-портал правовой информации [Official Internet Portal of Legal Information]*, *Уголовный кодекс Российской Федерации [Ruslands Føderations Straffelov]*, 1996, artikel 338, [url](#)

¹⁷⁹ WSJ, *Documents Reveal Hundreds of Russian Troops Broke Ranks Over Ukraine Orders*, 1. juni 2022, [url](#)

¹⁸⁰ Huseyn Aliyev: 6

¹⁸¹ Huseyn Aliyev: 8

kan han blive sigtet for desertering og stilles for retten.¹⁸² Derudover kan han risikere at blive sendt tilbage til Ukraine eller fyret fra sin kontrakt.¹⁸³

Sergey Krivenko havde hørt om tilfælde, hvor kontraktsoldater, der ikke ønskede at vende tilbage til krigszonen og var rejst tilbage til deres militærbase for at indgive en rapport, var blevet fyret fra militæret.¹⁸⁴

Kontraktsoldater, der ikke ønsker at deltage i krigen i Ukraine, eller som forlader deres enhed og vender tilbage til Rusland, er ofte blevet truet af deres overordnede med anklager om desertering eller henrettelse, fordi de overordnede lægger vægt på, at det er krigstid. Huseyn Aliyev og Claus Mathiesen har dog hverken hørt om tilfælde, hvor kontraktsoldater er blevet sigtet for desertering eller henrettet.¹⁸⁵

Soldater og kontraktsoldater, der er deserteret og vendt tilbage til Rusland, har hævdet, at de ikke har fået udbetalt den løn, som de var blevet lovet. Soldaterne kan være blevet lovet lønninger på over 200.000 rubler (omkring 25.000 kroner) om måneden, som de ikke har modtaget.¹⁸⁶

Hvis de værnepligtige, der formelt efter lovgivningen kan blive sendt til Ukraine, opgiver deres poster i Ukraine og vender tilbage til Rusland, skal de vende tilbage til deres militærbase, men de behøver ikke nødvendigvis at indgive en rapport.¹⁸⁷ Årsagerne til, at de har forladt deres tjenestested, skal dog være mere tungtvejende, såsom ændringer i helbredstilstanden.¹⁸⁸

Claus Mathiesen skønnede, at desertører, der bliver fanget i krigszonen, kan risikere at blive henrettet.¹⁸⁹

Der har været forlydender om, at russisk militær i starten af krigen havde genetableret det, som blev set under Den Store Fædrelandskrig fra 1941-1945 (den sovjetiske betegnelse for krigen mod det nazistiske Tyskland og dets forbundsfæller), hvor der bagved ved angribende enheder var opstillet NKVD-enheder med maskingeværer til at skyde personer, der gik i stå eller vendte om. Ifølge Claus Mathiesen skal sådanne oplysninger læses med stor forsigtighed.¹⁹⁰

---

¹⁸² Huseyn Aliyev: 9-10; Sergey Krivenko: 41

¹⁸³ Huseyn Aliyev: 11

¹⁸⁴ Sergey Krivenko: 42

¹⁸⁵ Huseyn Aliyev: 12-13; Claus Mathiesen: 60

¹⁸⁶ Huseyn Aliyev: 25

¹⁸⁷ Huseyn Aliyev: 17

¹⁸⁸ Huseyn Aliyev: 72

¹⁸⁹ Claus Mathiesen: 61

¹⁹⁰ Claus Mathiesen: 62

10. Tvangsrekruttering

10.1 Tvangsrekruttering i Den Russiske Føderation

Den russiske ledelse har ikke kaldt en generel mobilisering eller erklæret formel krigstilstand i forbindelse med invasionen af Ukraine, hvorfor reservister ikke indkaldes systematisk og tvangsmæssigt.¹⁹¹

Der er ikke rapporter om, at reservister på anden vis direkte skulle være tvunget til at deltage i konflikten.¹⁹²

[Se kapitel 7](#) for nærmere beskrivelse af situationen for reservister.

Der har tidligere været rapporter om, at den russiske militære ledelse har presset værnepligtige til at tegne kontrakt med de russiske væbnede styrker, som derpå kunne sende dem til konfliktzoner. Sergey Krivenko udtalte i 2015 til Reuters, at den militære ledelse på flere måder forsøgte at finde personer, som kunne sendes "frivilligt" til det østlige Ukraine, hvor der har været konflikt siden 2014. Frivilligt skulle forstås på den måde, at den militære ledelse udsatte de "frivillige" for et meget barsk pres forud for udsendelsen.¹⁹³

I andre tilfælde blev det ligeledes rapporteret, at der var sager, hvor den militære ledelse underskrev kontraktpapirer i stedet for værnepligtige, hvis disse nægtede, eller at de værnepligtige blev sendt til frontzonen alligevel, og at den militære ledelse havde forfalsket soldaternes underskrifter.¹⁹⁴

Der er dog stadig rapporter om, at ovenstående tilfælde af rekruttering af værnepligtige soldater er fortsat efter 24. februar 2022. Ifølge Sergey Krivenko er der ikke længere tilfælde, hvor personer bliver tvunget til at skrive kontrakt med det russiske militær.¹⁹⁵

Krivenko tilføjer, at der har været information om, at unge mænd enten er blevet snydt eller har fået falsk information forud for, at de har underskrevet en kontrakt.¹⁹⁶ Nogle værnepligtige har endda ikke været klar over, at de har underskrevet en kontrakt. Derved er de blevet sendt til Ukraine med rang af værnepligtig, mens andre har underskrevet en kontrakt på deres vegne, uden at den værnepligtige var klar over det. Det skal dog bemærkes, at Krivenko fastslår, at det kan være meget svært at verificere disse oplysninger, da det godt kan være, at disse personer efterfølgende har fortrudt deres underskrift.¹⁹⁷

I begyndelsen af maj 2022 informerede det uafhængige russiske medie Vjorstka, at ansatte ved Moskvas statslige metroselskab var blevet tvunget til at gennemgå en lægeundersøgelse med henblik på senere at blive udsendt som soldater til Ukraine. De ansatte fik at vide, at hvis de ikke adlød, ville de risikere at blive fyret eller retsforfulgt.¹⁹⁸

[Se også kapitel 5](#) for nærmere beskrivelse af situationen for værnepligtige.

¹⁹¹ Russia, *Address by the President of the Russian Federation*, 24. februar 2022, [url](#)

¹⁹² Huseyn Aliyev: 43

¹⁹³ Reuters, *Special Report: Russian soldiers quit over Ukraine*, 10. maj 2015, [url](#)

¹⁹⁴ Lifos, *Ryssland, Tvangsrekrytering och FSB*, 20. august 2015, [url](#)

¹⁹⁵ Sergey Krivenko: 43

¹⁹⁶ Sergey Krivenko: 43

¹⁹⁷ Sergey Krivenko: 44

¹⁹⁸ Open Democracy, *Is Russia secretly mobilising citizens for war and can soldiers refuse to fight?*, 25. maj 2022, [url](#); Vjorstka, *Сотрудников московского метрополитена грозят отправить на войну «добровольцами» [Ansatte ved Moskvas Metroselskab trues med at blive sendt i krig som "frivillige"]*, 9. maj 2022, [url](#)

10.1.1 Tvangsrekruttering i Den Tjetjenske Republik

Tjetjenske mænd har i praksis været ekskluderet fra det russiske militær siden 1992 på grund af mange års konflikt mellem separatister og centralmagten i Moskva. Først siden 2010'erne er der begyndt at blive rekrutteret til de væbnede styrker fra Tjetjenien. Der har dog fortrinsvis været tale om rekruttering til de lokale tjetjenske militser, som hører under den Tjetjenske Republiks indenrigsministerium, de såkaldte "Kadyrovtsy".¹⁹⁹

I forbindelse med udbruddet af kampene i Donbas-området i 2014-2015 var der rapporter om, at de tjetjenske styrker, der opererede i området, ikke alle var der frivilligt.²⁰⁰

Mere eller mindre tvungen rekruttering af tjetjenske mænd gør sig også gældende i forbindelse med den russiske invasion i 2022. Ifølge Huseyn Aliyev har den tjetjenske leder, Ramzan Kadyrov, lovet præsident Putin tusindvis af frivillige soldater til at kæmpe i Ukraine.²⁰¹ Officielt bliver de frivillige tjetjenske soldater lovet et større pengebeløb, og det er sandsynligt, at mange tjetjenske soldater rent faktisk kæmper frivilligt.²⁰²

Der er dog også flere rapporter om, at udsendelsen af soldater sker under stort pres fra den tjetjenske ledelse. Ifølge Huseyn Aliyev bliver unge mænd i den værnepligtige alder taget med tvang fra gaden til de militære registreringskontorer, hvor de bliver truet til at skrive kontrakt. Truslerne kan gå på, at familiemedlemmer vil blive udsat for vold, og at de kan blive fyret eller sendt i fængsel, hvis de ikke indvilliger.²⁰³

Svetlana Gannusjkina, som er forkvinde for den russiske NGO *Гражданское содействие* [Komiteen for Borgerbistand], udtalte i begyndelsen af maj 2022 til Caucasian Knot, at hvis en person fra Tjetjenien nægtede at deltage i krigen i Ukraine, ville hun ikke udelukke, at denne person ville blive udsat for forfølgelse af de tjetjenske myndigheder.²⁰⁴

Såfremt en person allerede gør militærtjeneste, er det meget vanskeligt at forlade tjenesten. Det tjetjenske styre har flere måder at kontrollere soldater på. For det første vil en opsigelse formentlig ikke blive accepteret, og personen vil højst sandsynligt i stedet blive sigtet for desertering. Derudover har soldaterne ved militærtjenestens begyndelse underskrevet en (falsk) låneerklæring, som betyder, at selvom de aldrig har fået udbetalt lånet, ville de stå med en gæld ved afslutningen af deres militærtjeneste.²⁰⁵

Endelig er der rapporter om, at personer, som afsoner fængselsstraf i Tjetjenien, har fået tilbudt at ombytte resten af straffen mod at gøre tjeneste i Ukraine. Ifølge Huseyn Aliyev er flere af disse fanger mod deres vilje flyttet fra fængslerne og sendt til Ukraine.²⁰⁶

¹⁹⁹ Lifos, Tjetjenien. *Militärtjänstgöring och tvångsrekrytering*, 26. januar 2016, [url](#)

²⁰⁰ Lifos, Tjetjenien. *Militärtjänstgöring och tvångsrekrytering*, 26. januar 2016, [url](#)

²⁰¹ Huseyn Aliyev: 43

²⁰² Caucasian Knot, *Kadyrov's report on sending volunteers to Donbass causes scepticism among social media users*, 6. maj 2022, [url](#)

²⁰³ Huseyn Aliyev: 44

²⁰⁴ Caucasian Knot, *Kadyrov's report on sending volunteers to Donbass causes scepticism among social media users*, 6. maj 2022, [url](#)

²⁰⁵ ACCORD, *Anfragebeantwortung zur Russische Föderation: 1) Allgemeine Informationen zur russischen Armee und zur Wehrpflicht, Generalmobilmachung, Einberufung von Reservisten; 2) Einsatz von Wehrpflichtigen in der Ukraine; 3) Möglichkeiten von Zivildienst; 4) Weigerung an Kampfhandlungen teilzunehmen, Wehrdienstverweigerung, Desertion; 5) Einsatz von Männern aus Tschetschenien; 6) Sind die Soldatenmütter aktiv? [a-11873-2]*, 16. maj 2022, [url](#)

²⁰⁶ Huseyn Aliyev: 45, 46

10.2 Tvangsrekruttering i russisk-besatte områder i Ukraine

10.2.1 Tvangsrekruttering på Krim

Russiske militærstyrker besatte Krim-halvøen i marts 2014. I løbet af nogle måneder afholdt russerne en international ikke-anerkendt folkeafstemning om halvøens indlemmelse i Den Russiske Føderation. Siden da er Krim af Moskva blevet opfattet som en integreret del af Den Russiske Føderation, mens annekteringen, internationalt i EU såvel som FN, er blevet fordømt og ikke anerkendt.²⁰⁷

Set fra et russisk synspunkt er Krim administrativt blevet succesfuldt integreret i de føderative strukturer. Dette gælder også militærtjeneste, hvor unge mandlige beboere på Krim indkaldes til værnepligt i lighed med andre unge russiske mænd. Der foregår den samme skjulte mobilisering som i andre russiske føderative subjekter.²⁰⁸

Ifølge Human Rights Watch (HRW) strider indkaldelsen af unge mænd på Krim imod international lov, herunder den 4. Geneve-Protokol, som Rusland er underskriver af. Heri står, at en besættelsesmagt ikke må indkalde personer fra det besatte område til ens væbnede styrker.²⁰⁹

Fra 2015 til 2019 blev mellem 18.000 og 19.000 unge mænd fra Krim indkaldt til russisk militærtjeneste. Ca. 500 mænd blev indkaldt i en af de to årlige indkaldelseskampanjer i 2015, mens tallet i 2019 var steget til 3.300 mænd.²¹⁰

HRW har identificeret over 70 sager med unge mænd, som har nægtet at udføre russisk militærtjeneste, hvor over 60 af sagerne er endt med en dom til personen. Der er, ifølge Human Rights Watch' vurdering, sandsynligvis et meget højere skyggetal, fordi mange af disse sager ikke kommer til offentlighedens kendskab. De fleste sager endte med bødestraf på mellem 5.000–60.000 rubler (mellem 500-6.000 kr. jf. daværende kurs). En sag endte med en betinget fængselsstraf på otte måneder.²¹¹

Ifølge det amerikanske udenrigsministerium (US Department of State) var der pr. 1. september 2021 af en lokal menneskerettighedsgruppe dokumenteret 244 straffesager mod borgere fra Krim, der havde undraget sig militærtjeneste i de russiske væbnede styrker. Personer, der forsøgte at undgå militærtjeneste, kunne blive udsat for vilkårlige anholdelser.²¹²

10.2.2 Tvangsrekruttering i Donbas-området

Lokale myndigheder i de to ikke-anerkendte republikker, Donetsk Folkerepublik (DNR) og Luhansk Folkerepublik (LNR), har erklæret fuld mobilisering af alle mænd i den militærduelige alder. Ifølge flere kilder foregår der derigennem tvangsrekruttering af civile i Donbas-området.²¹³

²⁰⁷ EEAS, *Seven years since Russia's illegal annexation of Crimea*, 25. februar 2021, [url](#); HRW, *Crimea: Conscription Violates International Law*, 1. november 2019, [url](#)

²⁰⁸ Huseyn Aliyev: 62

²⁰⁹ HRW, *Crimea: Conscription Violates International Law*, 1. november 2019, [url](#)

²¹⁰ HRW, *Crimea: Conscription Violates International Law*, 1. november 2019, [url](#)

²¹¹ HRW, *Crimea: Conscription Violates International Law*, 1. november 2019, [url](#)

²¹² USDOS, *2021 Country Report on Human Rights Practices: Ukraine - Crimea*, 12. april 2022, [url](#)

²¹³ Huseyn Aliyev: 56; Sergey Krivenko: 45; Claus Mathiesen: 86; OHCHR, HRMMU, *The situation of human rights in Ukraine in the context of the armed attack by the Russian Federation*, 29 June 2022, [url](#), p. 28-29; BBC News: *Ukraine conflict: Rebels declare general mobilisation as fighting grows*, 19. februar 2022, [url](#)

UN Human Rights Monitoring Mission in Ukraine (HRMMU) under Office of the High Commissioner for Human Rights har gennem interviews fået bekræftet beskyldninger om tvungen rekruttering af mænd af pro-russiske væbnede grupper siden slutningen af februar 2022. Nogle af disse arbejdede i offentlige stillinger, derunder uddannelsesinstitutioner. I disse tilfælde har arbejdsgiveren eller det lokale militærregistreringskontor anmodet personer om at møde op ved udvalgte samlingssteder. Andre mænd blev stoppet på gaden og med tvang taget til samlingsstederne.²¹⁴

Ifølge Huseyn Aliyev har der været talrige eksempler på, at alle mænd i den militærduelige alder fra 18 til 55 år udsættes for kidnapning på gaden og sendes til de lokale militser. Det kan fx være, at de er på vej til supermarkedet for at handle, men tages på gaden og sendes direkte til fronten.²¹⁵

Ifølge Sergey Krivenko er lovgivningen for militærtjeneste i bedste fald uklar, hvis der i det hele taget eksisterer en lovgivning.²¹⁶ Såfremt personerne bliver taget til fange eller dræbt, yder Rusland eller de selvbestaltede republikker ingen juridisk eller praktisk beskyttelse. Myndighederne i DNR og LNR er oftest ignorante for så vidt angår tilfangetagelsen af egne kombattanter.²¹⁷

De personer, der bliver mobiliseret, gives ofte ingen træning. Mange har slet ikke fået basal militærtræning, fordi der ikke har været værnepligt i de selvbestaltede republikker siden 2014.²¹⁸ Uanset om personerne har gennemført en militærtræning eller ej, sendes de meget hurtigt til frontlinjen i uniformer uden kendetegn.²¹⁹ Således har der været rapporter om, at unge uerfarne personer benyttes som lokkemiddel for at teste fjendens position eller artilleri.²²⁰

De mænd, som tvangsrekrutteres, har klaget over, at de er fanget i en situation, hvor de vil blive straffet, uanset hvad de gør. Hvis de på den ene side nægter at blive rekrutteret, vil de blive retsforfulgt under de selvbestaltede republikkers "lovgivning" for unddragelse. På den anden side er rekruttering til væbnede grupper fra DNR og LNR forbudt og retsforfølges som terrorisme eller tilslutning til ulovlige væbnede grupper. Strafferammen er 8-15 års fængsel for terrorisme; 2-15 års fængsel for tilslutning til ulovlig væbnet gruppe, foruden fra 15 år til livstid i fængsel for forræderi samt konfiskation af personens ejendom.²²¹

10.2.3 Tvangsrekruttering i områder besat af russiske styrker efter 24. februar 2022

Der har ikke været rapporter om, at russiske styrker forsøger at tvangsrekruttere personer i den værnepligtige alder i områder, som er blevet besat af russisk militær efter den 24. februar 2022, som fx Mariupol,

²¹⁴ OHCHR, HRMMU, *The situation of human rights in Ukraine in the context of the armed attack by the Russian Federation*, 29. juni 2022, [url](#), p. 28-29

²¹⁵ Huseyn Aliyev: 55; Sergey Krivenko: 45; The New Voice of Ukraine, *Student who fled occupied Donbas, escaped forced mobilization, tells of life in sham republic*, 21. april 2022, [url](#); DW, *How Ukraine separatists are mass conscripting anyone of fighting age*, 27. april 2022, [url](#)

²¹⁶ Sergey Krivenko: 45

²¹⁷ Huseyn Aliyev: 61

²¹⁸ Huseyn Aliyev: 57; OHCHR, HRMMU, *The situation of human rights in Ukraine in the context of the armed attack by the Russian Federation*, 29. juni 2022, [url](#), p. 28-29

²¹⁹ Huseyn Aliyev: 58-59; OHCHR, HRMMU, *The situation of human rights in Ukraine in the context of the armed attack by the Russian Federation*, 29. juni 2022, [url](#), p. 28-29

²²⁰ Huseyn Aliyev: 60

²²¹ OHCHR, HRMMU, *The situation of human rights in Ukraine in the context of the armed attack by the Russian Federation*, 29. juni 2022, [url](#), p. 28-29

Kherson osv.²²² Ifølge Huseyn Aliyev er der blevet gjort sporadiske forsøg på at rekruttere frivillige fra områderne, men det er vurderingen, at russerne hverken har viljen eller evnerne til systematisk at mobilisere unge mænd fra de nyligt besatte områder.²²³

Ruslands forsøg på at russificere de besatte områder i Kherson, Mariupol, Zaporizjia mv., der bl.a. omhandler at give russiske pas til lokalbefolkningen, kan danne grundlag for en skjult mobilisering i den nærmeste fremtid, fordi disse indbyggere i så fald vil stå til rådighed for militærtjeneste.²²⁴

---

²²² Huseyn Aliyev: 63

²²³ Huseyn Aliyev: 64-65

²²⁴ ISW, *Russian offensive campaign assessment, May 25*, 25. maj 2022, [url](#)

Litteraturliste

ACCORD (Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation), *Anfragebeantwortung zur Russische Föderation: 1) Allgemeine Informationen zur russischen Armee und zur Wehrpflicht, Generalmobilmachung, Einberufung von Reservisten; 2) Einsatz von Wehrpflichtigen in der Ukraine; 3) Möglichkeiten von Zivildienst; 4) Weigerung an Kampfhandlungen teilzunehmen, Wehrdienstverweigerung, Desertion; 5) Einsatz von Männern aus Tschetschenien; 6) Sind die Soldatenmütter aktiv?* [a-11873-2], 16. maj 2022, <https://www.ecoi.net/en/document/2071763.html>, tilgået den 8. juni 2022

AI (Amnesty International), *Russia: Kremlin's ruthless crackdown stifles independent journalism and anti-war movement*, 10. marts 2022, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2022/03/russia-kremlins-ruthless-crackdown-stifles-independent-journalism-and-anti-war-movement/>, tilgået den 18. maj 2022

Al Jazeera, *Explainer: How does conscription work in Russia?*, 5. maj 2022, <https://www.aljazeera.com/news/2022/5/5/are-russian-conscripts-fighting-in-ukraine>, tilgået den 18. maj 2022

Al Jazeera, *Russia's parliament approves jail for 'fake' war reports*, 4. marts 2022, <https://www.aljazeera.com/news/2022/3/4/russia-prison-media-law-fake-reports-ukraine-war>, tilgået den 19. maj 2022

AP (Associated Press), *War in Ukraine fuels fears among draft-age Russian youths*, 2. april 2022, <https://apnews.com/article/russia-ukraine-war-russian-youth-draft-fears-0553c8ac5981758826f973e2103348e0>, tilgået den 24. maj 2022

BBC, *"Если вы снайпер от бога, вам бог и велел поучаствовать": в России началась скрытая мобилизация* ["Hvis du er en snigskytte fra Gud, beordrede Gud dig til at deltage": hemmelig mobilisering begyndte i Rusland], 13. maj 2022, https://www.bbc.com/russian/features-61434395?ocid=wsrussian.social.in-app-messaging.telegram..russiantelegram_.edit, tilgået den 22. juni 2022

BBC, *Псков, Краснодар, Южная Осетия: сколько военных и откуда отказываются воевать в Украине* [Pskov, Krasnodar, Sydossetien: hvor mange soldater og hvorfor nægter at kæmpe i Ukraine], 7. april 2022, <https://www.bbc.com/russian/features-61009893>, tilgået den 13. juni 2022

BBC, *The Russian soldiers refusing to fight in Ukraine*, 3. juni 2022, <https://www.bbc.com/news/world-europe-61607184>, tilgået den 10. juni 2022

BBC News, *Ukraine conflict: Rebels declare general mobilisation as fighting grows*, 19. februar 2022, <https://www.bbc.com/news/world-europe-60443504>, tilgået den 8. juni 2022

BBC, *Ukraine: Mother of Russian soldier asks 'Whose door should I knock on to get my child back?'*, 8. marts 2022, <https://www.bbc.com/news/world-europe-60604952>, tilgået den 19. maj 2022

Business Insider, *Putin signs law scrapping military age limit in Russia, allowing over-40s to join and fight in Ukraine*, 29. maj 2022, <https://www.businessinsider.com/putin-signs-law-over-40s-join-russia-army-fight-ukraine-2022-5?r=US&IR=T>, tilgået den 30. maj 2022

Caucasian Knot, *Kadyrov's report on sending volunteers to Donbass causes scepticism among social media users*, 6. maj 2022, <https://www.eng.kavkaz-uzel.eu/articles/59042/>, tilgået den 15. juni 2022

CNN, *Russia admits conscripts have been fighting in Ukraine, despite Putin's previous denials*, 10. marts 2022, <https://edition.cnn.com/2022/03/09/europe/russia-conscripts-fighting-ukraine-intl/index.html>, tilgået den 19. maj 2022

CSIS (Center for Strategic and International Studies), *The Best or Worst of Both Worlds?*, 23. september 2020, <https://www.csis.org/blogs/post-soviet-post/best-or-worst-both-worlds>, tilgået den 30. maj 2022

DW (Deutsche Welle), *How Ukraine separatists are mass conscripting anyone of fighting age*, 27. april 2022, <https://www.dw.com/en/how-ukraine-separatists-are-mass-conscripting-anyone-of-fighting-age/a-61608760>, tilgået den 8. juni 2022

The Economic Times, *Russia 'postpones' military service for IT specialists*, 29. marts 2022, <https://economictimes.indiatimes.com/news/defence/russia-postpones-military-service-for-it-specialists/articleshow/90515956.cms?from=mdr>, tilgået d. 22. juni 2022

EEAS (European Union External Action Service), *Seven years since Russia's illegal annexation of Crimea*, 25. februar 2021, https://www.eeas.europa.eu/eeas/seven-years-russia%E2%80%99s-illegal-annexation-cremea_en, tilgået den 8. juni 2022

EUAA (European Union Agency for Asylum), *Treatment of military deserters by state authorities since the February 2022 invasion of Ukraine (1 February 2022 – 4 April 2022)*, 5. april 2022, https://www.ecoi.net/en/file/local/2070967/2022_04_Q24_EUAA_COI_Query_Response_Russia_Treatment_of_military_deserters_by_state_authorities.pdf, tilgået den 10. maj 2022

Foreign Policy, *Finns Show Up for Conscription. Russians Dodge It.*, 16. maj 2022, <https://foreignpolicy.com/2022/05/16/finland-conscription-russia-military/>, tilgået den 30. maj 2022

The Guardian, *115 Russian national guard soldiers sacked for refusing to fight in Ukraine*, 27. maj 2022, <https://www.theguardian.com/world/2022/may/27/115-russian-national-guard-soldiers-sacked-for-refusing-to-fight-in-ukraine>, tilgået den 2. juni 2022

Hakvåg, U., *Bruker Russland vernepliktige i Ukraina?*, 11. marts 2022, <https://www.ffi.no/aktuelt/blogg/bruker-russland-vernepliktige-i-ukraina>, tilgået den 24. maj 2022

Holland, Ministry of Foreign Affairs, *Country of origin information report for the Russian Federation*, april 2021, https://www.ecoi.net/en/file/local/2054388/04_2021_MinBZ_NL_COI_report_Russian_Federation.pdf, tilgået den 10. maj 2022

HRW (Human Rights Watch), *Crimea: Conscription Violates International Law*, 1 November 2019, <https://www.hrw.org/news/2019/11/01/crimea-conscription-violates-international-law>, tilgået den 8. juni 2022

IMOLIN (The International Money Laundering Information Network), *The Criminal Code of the Russian Federation no. 63-FZ of June 13, 1996*, n.d., https://www.imolin.org/doc/amlid/Russian_Federation_Criminal_Code.pdf, tilgået den 5. juli 2022

ISW (Institute for the Study of War) og Critical Threats Project, *Explainer on Russian Conscription, Reserve, and Mobilization*, 5. marts 2022, <https://www.understandingwar.org/sites/default/files/Explainer%20on%20Russian%20Conscription%2C%20Reserve%2C%20and%20Mobilization%204%20March%202022.pdf>, tilgået den. 10. maj 2022

ISW (Institute for the Study of War) og Critical Threats Project, *Russian Offensive Campaign Assessment*, 31. marts 2022, <https://www.understandingwar.org/sites/default/files/Russian%20Operations%20Assessments%20March%2031.pdf>, tilgået den 24. maj 2022

ISW (Institute for the Study of War), *Russian offensive campaign assessment*, May 25, 25. maj 2022, <https://understandingwar.org/backgrounder/russian-offensive-campaign-assessment-may-25>, tilgået den 8. juni 2022

Jamestown Foundation, *Moscow Turns Residents of the Regions Into 'Cannon Fodder'; Eurasia Daily Monitor Volume: 19 Issue: 57*, 20. april 2022, <https://www.ecoi.net/en/document/2071631.html>, tilgået den 19. maj 2022

Landinfo, *Russland: Militærtjeneste og unndragelse av militærtjeneste etter invasjonen i Ukraina*, 23. maj 2022, <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2022/05/Respons-Russland-Militaertjeneste-og-unndragelse-av-militaertjeneste-23052022.docx.pdf>, tilgået den 24. maj 2022

Landinfo, *Russland: Straff for unndragelse fra militærtjeneste*, 13. januar 2015, <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/03/RusslandStraff-for-unndragelse-fra-milit%C3%A6rtjeneste.pdf>, tilgået den 31. maj 2022

Legalacts, *Федеральный закон от 28.03.1998 N 53-ФЗ (ред. от 28.05.2022) "О воинской обязанности и военной службе"* [Federal Law No. 53-FZ of March 28, 1998 (as amended on May 28, 2022) "Om værnepligt og militærtjeneste"], n.d., <https://legalacts.ru/doc/FZ-o-voinskoj-objazannosti-i-voennoj-sluzhbe/>, tilgået den 7. juni 2022

Lifos, *Ryssland, Tvångsrekrytering och FSB*, 20. august 2015, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentAttachmentId=42344>, tilgået den 15. juni 2022

Lifos, *Tjetjenien. Militärtjänstgöring och tvångsrekrytering*, 26. januar 2016, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentAttachmentId=43281>, tilgået den 15. juni 2022

Meduza, *Что делать, если я не хочу в армию Инструкция «Медузы» — о том, как пойти на альтернативную гражданскую службу* [Hvad skal jeg gøre, hvis jeg ikke vil være med i hæren], 5. marts 2022, <https://meduza.io/feature/2022/03/05/что-делат-если-я-не-hochu-v-armiyu>, tilgået den 18. maj 2022

Meduza, *'I'm panicking — where is my child?' Conscript soldiers are being sent to fight against Ukraine, their relatives say. Here's what their families told Meduza.*, 25. februar 2022, <https://meduza.io/en/feature/2022/02/26/i-m-panicking-where-is-my-child>, tilgået den 19. maj 2022

The Moscow Times, *More Than a Decade After Military Reform, Hazing Still Plagues the Russian Army*, 18. februar 2020, <https://www.themoscowtimes.com/2020/02/17/decade-after-military-reform-hazing-plagues-russian-army-a69309>, tilgået den 30. maj 2022

The Moscow Times, *Russia Scrambles for Soldiers Amid Ukraine War Manpower Shortage*, 23. maj 2022, <https://www.themoscowtimes.com/2022/05/23/russia-scrambles-for-soldiers-amid-ukraine-war-manpower-shortage-a77750>, tilgået den 25. maj 2022

The New Voice of Ukraine, *Student who fled occupied Donbas, escaped forced mobilization, tells of life in sham republic*, 21. april 2022, <https://english.nv.ua/nation/student-who-fled-occupied-donbas-escaped-forced-mobilization-tells-of-life-in-sham-republic-50235906.html>, tilgået den 8. juni 2022

The New York Times, *Russia Hustles to Recruit Soldiers and Halts Gas Supplies to Finland*, 20. maj 2022, <https://www.nytimes.com/2022/05/20/world/europe/russia-ukraine-recruitment-finland.html>, tilgået den 1. juni 2022

OHCHR (The Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights), *Approaches and challenges with regard to application procedures for obtaining the status of conscientious objector to military service in accordance with human rights standards*, 24. juni 2019, <https://digitallibrary.un.org/record/3814161>, tilgået den 8. juni 2022

OHCHR (The Office of the High Commissioner for Human Rights), HRMMU (The UN Human Rights Monitoring Mission in Ukraine), *COUNTRY REPORTS, The situation of human rights in Ukraine in the context of the armed attack by the Russian Federation, 24 February to 15 May 2022*, 29. juni 2022, <https://www.ohchr.org/en/documents/country-reports/situation-human-rights-ukraine-context-armed-attack-russian-federation>, tilgået den 29. juni 2022

Open Democracy, *Is Russia forcing people to fight in Ukraine?*, 25. maj 2022, <https://www.opendemocracy.net/en/odr/russia-ukraine-secret-mobilisation-resist/>, tilgået den 3. juni 2022

Open Democracy, *Is Russia secretly mobilising citizens for war and can soldiers refuse to fight?*, 25. maj 2022, <https://www.opendemocracy.net/en/odr/russia-ukraine-secret-mobilisation-resist/>, tilgået den 8. juni 2022

Politico, *Russian military's corruption quagmire*, 8. marts 2022, <https://www.politico.eu/article/russia-military-corruption-quagmire/>, tilgået den 30. maj 2022

RAND Corporation, *The Russian Military Has Failed Its Sons*, 18. maj 2022, <https://www.rand.org/blog/2022/05/the-russian-military-has-failed-its-sons.html>, tilgået den 31. maj 2022

Reuters, *Russia punishes officers after conscripts were sent to Ukraine, prosecutor says*, 7. juni 2022, <https://www.reuters.com/world/europe/russia-punishes-officers-after-conscripts-were-sent-ukraine-prosecutor-says-2022-06-07/>, tilgået den 7. juni 2022

Reuters, *Special Report: Russian soldiers quit over Ukraine*, 10. maj 2015, <https://www.reuters.com/article/uk-ukraine-crisis-soldiers-specialreport-idUKKBN0NV06Y20150510>, tilgået den 7. juni 2022

RFE/RL (RadioFreeEurope/Radio Liberty), *Russian Defense Ministry Confirms Presence Of Conscripts In Ukraine War For First Time*, 9. marts 2022, <https://www.rferl.org/a/russia-conscripts-ukraine-confirmed/31744964.html>, tilgået den 31. maj 2022

RFE/RL (RadioFreeEurope/Radio Liberty), *Russian Duma Approves Bill Raising Age Limit For Military Personnel To 65*, 25. maj 2022, <https://www.rferl.org/a/russia-raises-military-age/31867388.html>, tilgået den 30. maj 2022

- RFE/RL (RadioFreeEurope/Radio Liberty), *Sentence Upheld Of Russian Soldier Who Killed Eight After Brutal Hazing*, 22. april 2021, <https://www.ecoi.net/en/document/2050148.html>, tilgået den 24. maj 2022
- RFE/RL (RadioFreeEurope/Radio Liberty), *Wanted: Contract Soldier. Good Pay. Bonus For Destroying Ukrainian Tanks.*, 10. juni 2022, <https://www.rferl.org/a/russia-soldier-recruitment-ukraine-war/31892914.html>, tilgået den 11. juni 2022
- Rusland, *The Constitution of the Russian Federation*, n.d., <http://www.constitution.ru/en/10003000-03.htm>, tilgået den 10. maj 2022
- Russia, President of Russia, *Подписан Указ о призыве на военную службу [Underskrevet dekret for indkaldelse til værnepligt]*, 31. marts 2022, <http://kremlin.ru/acts/news/68093>, tilgået d. 16. juni 2022
- Rusland, *Address by the President of the Russian Federation*, 24. februar 2022, <http://en.kremlin.ru/events/president/news/67843>, tilgået den 7. juni 2022
- Rusland, *Официальный интернет-портал правовой информации [Official Internet Portal of Legal Information], Уголовный кодекс Российской Федерации [Ruslands Føderations Straffelov]*, 1996, <http://pravo.gov.ru/proxy/ips/?docbody&nd=102041891>, tilgået den 10. juni 2022
- Sverige, Migrationsverket, Lifos, Center för landinformation och landanalys inom migrationsområdet, *Ryssland, Tvångsrekrytering och FSB*, 20. august 2015, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentAttachmentId=42344>, tilgået den 7. juni 2022
- SWP (Stiftung Wissenschaft und Politik), *Russia on the Road to Dictatorship*, 30. april 2022, https://www.swp-berlin.org/publications/products/comments/2022C30_Russia_Dictatorship.pdf, tilgået den 11. juni 2022
- UN Geospatial, *Russian Federation*, 1. januar 2004, <https://www.un.org/geospatial/content/russian-federation>, tilgået den 27. juni 2022
- USDOS (US Department of State), *2020 Country Report on Human Rights Practices: Russia*, 30. marts 2021, <https://www.ecoi.net/en/document/2048103.html>, tilgået den 24. maj 2022
- USDOS (US Department of State), *2021 Country Report on Human Rights Practices: Russia*, 12. april 2022, <https://www.ecoi.net/en/document/2071123.html>, tilgået den 24. maj 2022
- USDOS (US Department of State), *2021 Country Report on Human Rights Practices: Ukraine - Crimea*, 12. april 2022, <https://www.ecoi.net/en/document/2071191.html>, tilgået den 8. juni 2022
- USDOS (US Department of State), *2021 Report on International Religious Freedom: Russia: Russia*, 2. juni 2022, <https://www.ecoi.net/en/document/2073962.html>, tilgået den 11. juni 2022
- Vjorstka, *Сотрудников московского метрополитена грозятся отправить на войну «добровольцами» [Ansatte ved Moskvas Metroselskab trues med at blive sendt i krig som "frivillige"]*, 9. maj 2022, <https://verstka.media/mobilizatsiya-metropoliten/>, tilgået den 8. juni 2022
- War on the Rocks, *Not Built for Purpose: The Russian Military's Ill-fated Force Design*, 2. juni 2022, <https://warontherocks.com/2022/06/not-built-for-purpose-the-russian-militarys-ill-fated-force-design/>, tilgået den 2. juni 2022

Washington Post, *As Russia drafts young men, some fear ending up on Ukraine's front line*, 1. april 2022, <https://www.washingtonpost.com/world/2022/04/01/russia-military-army-conscripts-draft/>, tilgået den 18. maj 2022

WSJ (Wall Street Journal), *Documents Reveal Hundreds of Russian Troops Broke Ranks Over Ukraine Orders*, 1. juni 2022, <https://www.wsj.com/amp/articles/documents-reveal-hundreds-of-russian-troops-broke-ranks-over-ukraine-orders-11654094212>, tilgået den 2. juni 2022

Bilag 1: Terms of Reference

Rusland: Militærtjeneste

Lovgivning

- Generel lovgivning vedr. militærtjeneste
- Ny lovgivning/dekreter ifm. krigen 2022

Militæret i Rusland

- Situationen for værnepligtige
  - o Værnepligtstiden
  - o Værnepligtige i konfliktzoner
  - o Udsættelser
- Situationen for reservister
  - o Indkaldelser
  - o Reservister i konfliktzoner
- Situationen for militærnægtere
- Situationen for desertører
- Tvangsrekruttering
  - o I Rusland
  - o I russisk-kontrollerede områder (Krim, Donbas, resten af Ukraine (fx Kherson))

Bilag 2: Interviewede kilder

Huseyn Aliyev, Research fellow at University of Glasgow

Skype interview, 16 May 2022

About the source

1. The source works as a lecturer and research fellow in Central and Eastern European Studies at the University of Glasgow. Most of the source's research focuses on participation in armed conflict. During the last 8 years, the source has worked on Ukraine and previously on the North Caucasus region of Russia. The source's areas of specialisation are mostly security and military studies with a focus on military aspects of armed conflict, military capacities and actors involved in these conflicts. The source's expertise lies in security forces of Ukraine and the Russian Federation as well as the republics of Donetsk and Luhansk.
2. The source consults quite a range of sources. 60 percent are Ukrainian sources. Approximately 20 percent are Western sources, while the rest are Russian sources. The source mostly consults independent Russian sources, oppositional sources, and oppositional channels. Occasionally, the source checks government reports to have an overall understanding of their view of the scenes, but the source would not rely on the Russian government reports or sources as a source of confirmation.

Legislation

3. The situation is quite complex because Russia does not recognise the current conflict as war; they call it a special operation. They have not declared war, and they have not declared mobilisation, so they have not really updated the legislature related to military service in this operation.
4. The situation is very complex on a number of levels. There are generally two types of Russian military service persons who participate in the war. The first is conscripts who are being drafted to serve in the army. The second group is contractor service personnel.
5. Conscripts are not legally supposed to be serving in Ukraine or participating in this military operation. Russian officials have claimed a number of times, even at the higher levels such as president Putin himself that conscripts are not participating in the operation. According to the source, the conscripts are participating in the military operation.
6. When it comes to conscripts, there is no legal basis for the participation in the operation, so if a conscript deserts or abandons his military unit in Ukraine, that person is not subject to any legal procedures because that person is not supposed to be serving in Ukraine, and is not supposed to be participating in the military operation.

7. A conscript accused of desertion on the territory of Russian Federation can be charged under Article 338 of the Criminal Code of the Russian Federation for up to 7 years in prison, or up to 10 years if deserted with a weapon.
8. In the case of conscripts abandoning the military units and deserting back to Russia, the source has not heard about any single criminal case being launched against them.
9. It is a different case when it comes to contract service personnel. When they are sent to Ukraine to participate in the military operation, and if they abandon the military units in Ukraine and escape back to Russia, they have a legal window. The source believes they have 10 days to return to their military base. If they do not return to their military base in this period, they will be declared deserters, and they can be charged on desertion charges and brought to trial.
10. A lot of those who are sent to Ukraine and then realise they do not want to be there, abandon their military units in Ukraine and travel back to their home military units in Russia. This is when they have a 10 days period to file a report to their commander and to the military attorney's office that they do not want to participate in the military operation because their beliefs have changed. They can cite any other reason they have; their health has changed, e.g, as long as they file the report within this period.
11. They can be charged with desertion, and they can be sent back to Ukraine. People who have done this can be fired from their contracts; their contracts can be cancelled.
12. In reality, the situation is a bit different in terms of what they are threatened with. Those contract service personnel who want to abandon their units, or who do not want to be sent to Ukraine, or who have actually filed this report after they travelled back to Russia to their military units, are often threatened with desertion. They are threatened with execution because it is military times according to those military officials who threaten them.
13. The source has not heard, including from Russian human rights organisations or from the sources that have been monitored by the source, that any of these people have been legally charged with desertion or executed.
14. They are all threats released by the military officials towards these people, but there are very few things they can do legally to these people. As long as a person stands up to his rights and proceeds with legal procedures, there is very little military officials in Russia can do against these people.
15. According to anecdotal evidence from various sources within Russia, a lot of people get scared of these threats, and scared of being prosecuted on desertion charges or executed, so they return back to Ukraine, because they are not quite aware about the situation. Nowadays, the source is aware of at least one human rights organisation in Russia that provides legal counselling to those military personnel who do not want to participate in the war in Ukraine, and who want to have their contracts

cancelled. The awareness about the consequences of non-participation is increasing as compared to for example one or two months ago.

16. There are more cases of people who follow this route of abandoning the units in Ukraine and traveling to their units in Russia, and file a report.

Conscripts

17. If conscripts abandon their posts and return to Russia, they have to return to their military base, but they do not need to file a report because they were not supposed to be participating in military activities in the first place. They can legally file charges against the military commanders who have sent them to Ukraine. The source has not heard about anyone doing that for different reasons; they can be threatened with different things. Military commanders try to hide this information as much as possible because they are hiding the very fact that they are sending conscripts to participate in the war. Legally, conscripts are far more protected than contract service personnel as long as they know their rights.
18. Asked whether conscripts have any chances of rejecting going to war in Ukraine or to leave their post once they are in Ukraine, the source replied that they have very few chances unless they want to create a confrontation with their commanders. Russian military battalion tactical groups need to have drivers, not necessarily drivers of tanks and armed vehicles, but also drivers of the logistical vehicles like trucks delivering supplies. Most of these people are conscripts as the commanders do not want to pay to hire contract service personnel to drive the trucks with supplies and logistics. The conscripts are usually being told that they are not going to participate in military actions, but that they are just going to drive these supply vehicles, trucks, and lorries.
19. In many cases, conscripts are not provided with military training, so they are not trained to use weapons or participate in military actions. They are only trained as drivers or mechanics who service vehicles. When they end up on the front lines and in combat, they are either killed or taken prisoner immediately, because they are unable to participate in military action.
20. Conscripts can certainly try to avoid being sent to Ukraine, but it is very difficult as the commanders will normally threaten them with desertion charges with up to 15 years prison sentences or execution on the spot for betrayal, and the conscripts are often not aware of their legal rights. A lot of them follow the orders because they are afraid of the consequences.
21. There have been reports that some conscripts who refuse to participate in the military operation, are taken into custody, are being beaten and tortured. It is hard for them to actually withdraw and refuse officially. What they can do, is they can desert, or abandon the units, or run across the border to Russia which quite a lot of them are supposedly doing according to the source. According to the source, that is the most viable option for them rather than trying to do things formally or officially. At the point when they are already in Ukraine, there are no legal options for them that can be respected by the commanders.

22. There are no clear divisions regarding which regions conscripts come from, as people are drafted into the army from different parts of the country, including the major cities. What the people from major cities usually do, when they are drafted into the army, even before the start of the war in Ukraine, is that they can give bribes to military officials to serve in their own home towns. People from greater urban areas such as Moscow, St. Petersburg, and some western regions of Russia have more resources. There are few chances of them being sent somewhere closer to the border to Ukraine and fewer chances of them being sent to places such as Ukraine.
23. The source has seen interviews with prisoners taken by Ukraine who were conscripts drafted from the Moscow regions and St. Petersburg regions.
24. Most contract service personnel are from underprivileged, economically underdeveloped regions of Russia such as North Caucasus, Far East of Russia and all the remote Siberian regions. This is primarily because these people are attracted by the salaries and the financial incentives. The salaries promised for participation in the military operation are quite huge for Russian regions, so for a lot of people in places like North Caucasus or remote Siberian regions there are very few other job opportunities where, without education and without proper experience, they can receive the same salaries. They sign military contracts and are aware that they are going to be sent to Ukraine and participate in the war.
25. There have been many reports by soldiers and contract service personnel who have deserted and escaped back to Russia that they have not been paid what they have been promised. They have been promised large sums of money, the source believes they have been promised around 200.000 roubles per month or even higher salaries. The soldiers have not been paid anything for two months.
26. There have also been cases where conscripts who were sent to Ukraine were forced to sign contracts while they were there. They had been drafted as conscripts, some of them as early as in November or December 2021. There have been reports that these conscripts were being threatened with capital punishment, torture, execution, and desertion charges on an illegal basis. Most of these people are not aware of their legal rights, so they follow the orders of their commanders. This has been taking place from the beginning of the war.
27. In early March this year, there were continuous reports that thousands of people who were sent as conscripts had become contract service personnel while being in Ukraine.
28. According to reports, some of them did not know that this contract was already signed on their behalf by commanders or someone else, and that they were no longer conscripts.
29. In case these persons are killed or taken prisoners, the commanders will claim that they are not conscripts but contract service personnel who have signed a contract.
30. The source has since the beginning of the war not heard about any cases of legal prosecution on desertion charges of people who have refused to sign this contract. This is primarily due to the fact,

that if it were to be publicised, it would set a very bad example for the Russian public. It would contradict the message that Russian propaganda sends across Russia and the world that everyone who is participating in the war are volunteers, and that they do it for their country and their ideological convictions. The very idea that there can be desertion or people unwilling to participate in the conflict would be against the propaganda messages.

31. If there are any legal actions, it is possible that Russian authorities will try to hide those instances. Attorneys and lawyers working on these cases have not heard of situations where a person was charged on desertion charges for not participating in the special military operation in Ukraine.

Reservists

32. There is something called hidden mobilisation. Officially, Russia did not declare a full or partial mobilisation, and nevertheless Russia lacks people on the frontlines. They lack people in the support roles. According to the source, the local military administrations are now sending out notices to those conscripts who have recently completed their service, for example last year or the year before, or to reservists who have been on the registration list for more than three or four years. Officially, these are non-obligatory notices, so they are just invited for a conversation at these military offices.
33. Quite a lot of people who receives these notices disregard them as there is no legal obligation to go to the offices and talk to officials. People will be offered a lot of money and different ideological incentives to participate in the war, such as protecting the motherland against NATO and against a US invasion.
34. According to the source, fewer than 5 percent of those invited to the military offices agree to participate and take up this offer. This is what is now being called hidden mobilisation in Russia, because there are a lot of efforts to attract people who are not aware about the situation.
35. There are also reports stating that most of the reservists do not get any training. They get maximum several days of refreshment training and then they are sent straight into combat.
36. The hidden mobilisation has been going on from approximately early April 2022.
37. According to the source, the hidden mobilisation has not been very successful. Very few people have followed up on these calls. The volunteer reservists who wanted to participate in the war, have already done so through different channels back in March throughout early April 2022.
38. The current hidden mobilisation is targeting people who potentially did not plan to participate in the war but could possibly change their minds after talking to military officials about the financial incentives in the military offices. This is the type of activities that are targeting the undecided, potential reservists.
39. The source does not have an exact number of how many reservists that have returned to military service in Russia, but since the start of the war, the source believes that it is probably over 10,000

people – possibly a bit higher because Russia also has reservist units, which are supposed to be summoned with short notice. There were approximately 10,000 of those reservists, most of whom have already been summoned and sent to Ukraine.

40. Other reservists who were not on the rapid response reservist list, in Russia known as BARS, are currently being offered opportunities to participate, which is a part of the hidden mobilisation. It is difficult to say exactly how many of them are taken up on this course. The most recent report that the source has seen stated that 2,500 reservists are now being trained and prepared to be sent to Ukraine, possibly within a couple of weeks. These are approximate numbers.
41. It is not particularly significant numbers, and they are not going to be a game changer according to the source.
42. Reservists on the BARS list have to show up in military offices when they receive a notice; it is not an option for them like for others.
43. The source has not heard about cases where reservists have been forced to participate in Russia itself, but there have been a lot of reports of forceful recruitment of reservists in other parts of the Russian Federation, for example in the Chechnya Republic. The head of the republic, Ramzan Kadyrov, who is probably the most loyal official to president Putin, promised to supply thousands of volunteers.
44. There are a lot of reports by Chechnya human rights activists that people, who are of military age, are being forcibly taken to the military offices and threatened with various things; their family members will be hurt, they will lose their jobs, they will be sent to prison if they do not comply. Thousands of them have been recruited into the Chechnya military units and sent to participate in the war.
45. There are reports that people who are serving prison terms in Chechnya Republic, and people who are suspected of various criminal or administrative offences, have been offered an opportunity to be sent to war in Ukraine or continue serving their sentences.
46. In the case of prisoners, there have been reports that a lot of them have been forcibly taken from the prisons and sent to Ukraine without their consent.
47. According to the source, a few of the people who have been taken prisoner in Mariupol by the Ukrainian side were previously prisoners in Chechnya prisons, who had been distributed weapons and sent to Ukraine. This has possibly also happened in places in the North Caucasus region as well, but the source has not seen any such reports taking place in Russia.

Conscientious objectors

48. Generally, this category is not very well respected in Russian military service, even before the war.

49. Normally, people who refuse to serve because of religious beliefs or other ideological convictions have to give a bribe somewhere in the military offices in order not to get enlisted. This is a part of an informal procedure, which has been the case over the last 20 or so years.
50. In the case of the military operation, the source has not heard about any changes with regard to this situation. The source explained that people who refuse to serve in the military because of religious or other beliefs would still be expected to pay bribes, possibly a higher bribe than before.
51. The situation has been difficult since the start of the war for people who are not supposed to be conscripted or drafted into reservist service because of health reasons. There have been reports that people who are not of good health are still being drafted, apparently as an aim to have more conscripts who can later be transformed into contract service personnel.

Draft dodgers

52. People who do not report to the military offices for drafting or people abroad who do not return to Russia for drafting are likely to be prosecuted on charges of conscription evasion. The source does not remember the exact punishment for this charge.
53. The source has not heard about cases where individuals have tried to avoid the draft because they did not want to be sent to Ukraine and then prosecuted as a consequence of this, but because conscription has started recently, it will probably take time to find and bring to court those who avoid conscription. The source expects that it will be a few months before we hear about such cases taking place.
54. The source expects that routine procedures would be applied to those instances.

Forceful recruitment in Russian-controlled areas

55. The situation is completely different in Donetsk and Luhansk People's Republics. There have been hundreds, possibly thousands, of reports from people taken prisoner as well as from human rights defenders claiming that anyone of military age in these republics is being forcibly grabbed. People who were leaving their houses to go to supermarkets were grabbed by the military in the street and sent straight into combat.
56. There has been a complete and total mobilisation declared in these two republics.
57. According to the source, these people are not provided with any military training regardless of their professions. A lot of people have not served previously because there was no mandatory military service or conscription in the two unrecognised republics over the last 8 years.
58. Unlike in Russia, where there is conscription and people have been serving and receiving some sort of training as conscripts in the army, there were no such thing in Donetsk and Luhansk People's Republics. The exception are people who have been serving in militias in the two republics.

59. Regardless of any military background or training, any male of military age is forcibly sent to the frontlines.
60. There are reports of thousands of reservists being sent straight into combat to test enemy positions or for artillery fire. They have been used as gun fodder quite actively, and they have suffered heavy casualties in the war so far.
61. Russia does not offer any legal protection to these people. In case they are taken prisoner, they are not exchangeable with Ukrainian prisoners, and the situations have to be handled by the local authorities in Donetsk and Luhansk. In most cases the local authorities are ignorant about the situations.
62. Because Crimea has been more or less successfully incorporated into the rest of Russia, the situation is exactly the same as in other Russian regions. There is hidden mobilisation going on and conscription as in other parts of Russia. There is no significant difference, primarily because it has been a part of the Russian legal and military systems since 2014.
63. In districts controlled by Russian troops, there have been reports that they have been trying to mobilise local residents to serve in Russian military forces by sending out notices to men of military age. They have made a few attempts to mobilise local residents. The source has not heard of such mobilisation actually taking place; they have simply been making efforts. There are possibly some people who sympathise with Russian occupational administration and with the Russian government in general who might have joined the Russian military forces voluntarily, but the source has not heard of any forceful or otherwise mass mobilisation taking place in these territories so far.
64. According to the source, it is clear that Russia does not have resources to follow up on these mobilisation efforts and to forcibly mobilise people the way they do in the Donetsk and Luhansk regions.
65. Mobilisation has not been on top of the Russian agenda at the moment.

Additional information given by the source after the interview

66. After the interview, the source consulted a legal source in Russia to find out about the legal basis for deploying conscripts in military actions.
67. The source found that there is indeed a 1999 law (amended in 2013) allowing deployment of conscripts with no less than 4 months of training in their military specialization. However, according to the legal source in Russia, there needs to be an order from either the commander-in-chief, Minister of Defence or Chief of the General Staff to deploy conscripts in the ongoing "special operation" in order for the above-mentioned law to become legally binding. Lacking an order to involve conscript personnel, the law has no legal force as conscripts were not included in the list of military personnel ordered to participate in the operation and should not legally be there.

68. On the contrary, there was an order from President Putin not to deploy conscripts in the current operation, which potentially means that conscripts who were sent to Ukraine (in violation of the President's order) can file charges against their immediate commanders who dispatched them to the frontlines.
69. However, there is one important caveat; conscripts can be charged under the Criminal Code (art 332) for failure to comply with the order of their immediate commander, and if ordered to participate in the military action, they legally have no option but to obey the order, although they are allowed to appeal that order after they have implemented it in action. This basically means that commanding officers can easily order conscripts to participate in military actions, regardless of the existing legal basis, and conscript have no other choice but to obey. Therefore, both the 1999/2013 law and the President's order are of secondary importance.
70. With regards to alternative service, the source is not aware about organizations which focus specifically on that aspect; considering how challenging is the work of independent civil society in present-day Russia, I highly doubt that such groups exist. However, the issues related to alternative service fall well within the scope of expertise and assistance provided by the School of Conscript, Citizen and the army and Soldiers' Mothers organizations.
71. The amount of bribe requested to avoid military service, or to get into alternative service (even if not qualified) depends first of all on geographic location. In large cities, such as Moscow and St. Petersburg sums of around USD 10,000 were requested before the war. In regions, these figures are likely to be much lower. The source heard about sums of USD 2,000 in Irkutsk oblast. These sums also depend a lot on decisions by individual military registry officers as some of them are notorious for being too "greedy". Other variables taken into consideration are whether the conscript actually has any pre-conditions which could facilitate the non-eligible for service verdict. For example, conscripts with poor eyesight or flat feet would be sent to serve unless the military officer labels the case as non-eligible. This will require a smaller bribe. In the absence of such pre-conditions, they have to be falsified, which is likely to cost more.
72. The 10 day period of filing a report is based on Article 337 of Criminal Code "on voluntarily abandoning a place of service" which states that individuals can be punished under this article only if they voluntarily abandon their military bases and do not return within 10 days. This means that they cannot be charged with desertion if they have not been away for longer than 10 days. This applies to both conscripts and contract servicemen, but conscripts can only file a report if they have serious reasons, such as health conditions, while contract personnel can cite "change of beliefs" for example, which should be sufficient.

Claus Mathiesen – Lektor i Russisk, Forsvarsakademiet

Interview, 20. maj 2022

Claus Mathiesen er tidligere dansk forsvarsattaché i Ukraine og har i mange år beskæftiget sig med russiske militærforhold. Han anvendes hyppigt af danske medier som ekspert.

Adgang til information

1. Russerne er flittige brugere af internettet. Indtil for få år siden var internettet rimelig åbent. I en periode blomstrede internettet så meget op, at mange militære enheder og skoler begyndte at lave deres egne uofficielle hjemmesider. Den vildtvoksende del af internettet er forsvundet, efterhånden som kontrollen med internettet generelt er steget.
2. Forståelsen for betydningen af IT-sikkerhed i Rusland er også steget. Rusland har haft en række bitre erfaringer med sporing af enheder på basis af, at folk har mobiltelefoner. Det er noget, som man har været opmærksom på og gjort noget ved.
3. For eksempel må man ikke have sin egen telefon med, hvis man bliver indkaldt til værnepligt.
4. Det russiske forsvarsministerium har en hjemmeside, som tidligere var meget uopdateret og uaktuel i sin information. Det er den ikke længere; der er blevet gjort meget ud af hjemmesiden, den er nem at navigere i, og der er rigtig meget opdateret information. Hjemmesiden har dog mangler og propagandistiske elementer.
5. Hvis man skal indkaldes som værnepligtig, er der mulighed for at klikke sig ind på særlige undersider, hvor der står noget om, hvad man skal gøre. Det bliver meget nøje forklaret.
6. Forsvarsministeriets avis, Røde Stjerne [Красная Звезда] findes stadig – også som hjemmeside. De har også deres TV-kanal, TV Stjernen [ТВ Звезда] hvor der både er videoer og nyheder.
7. Der er et utal af ugentlige udsendelser om militære forhold. En af de mest populære i øjeblikket hedder Militær Acsept [Военная Приемка], hvor man eksempelvis følger en Iskander-enhed på øvelse.
8. Независимая Газета [Den Uafhængige Avis] er en avis, som har et ugentligt tillæg, der hedder Независимое Военное Обозрение [Det Uafhængige Militære Review]). Udover at fortælle, hvad der faktisk sker, indeholder avisen gode debatter. Kilden mener, at debatten synes at være forholdsvis åben. Kilden har ikke fulgt avisen i disse krigstider, men det er ikke der, at man finder den store kritik af krigen. Så åben er debatten ikke. Der er dog et vist rum for forskellige meninger og synspunkter om ting i forbindelse med militærreform, militære forhold, relationer til udlandet og NATO.
9. Kilden anvender også YouTube.

10. Hvis man interesserer sig for værnepligt og kontrakt tjeneste er der adskillige sider, der giver juridiske råd om, hvordan man eksempelvis kan blive fritaget.
11. Kilden bruger også den statslige hovedkanalen Первый Канал [Den Første Kanal/Kanal 1]. Som en del af den militære prægning af den russiske befolkning er der stort set ikke en nyhedsudsendelse uden noget militært. Det kan være det utal af militære mærkedage, der findes i løbet af året. Det er noget, som man bruger bevidst i den militærpatriotiske prægning af befolkningen. Der er også meget information om øvelser.
12. Derudover er der specialiserede hjemmesider om militærhistorie, hvor folk uden militære baggrunde lægger oplysninger op.
13. Antallet af kilder er rimelig stort. Der er også mange skriftlige kilder. Der udgives stadig mange militære blade. Flåden har et blad, der hedder Морской Сборник [Flådens Samling], og flyvevåbnet har et blad, der hedder Авиация и Космонавтика [Luftfart og Astronautik]. Der mangler kritiske røster, men det afspejler det generelle medie billede i landet. Det er ikke mængden af kilder, der er begrænsningen. Begrænsningen er, at der ikke er plads til så mange kritiske synspunkter. Man kan kigge på den russiske parallel til Facebook, der hedder ВКонтакте [I Kontakt], men det bruger kilden ikke meget.

Lovgivning

14. Kilden mener ikke at have set nogle ændringer i lovgivning eller nye dekretter i forhold til militærtjeneste siden krigens begyndelse direkte på skrift. Rusland har ikke indledt general mobilisering, men man har intensiveret rekrutteringskampagner og forsøger at få flere til at tegne en kontrakt.
15. I starten af 2000'erne indledte Rusland en proces, hvor myndighederne overvejede, om man skulle gå helt over til en professionel hær, hvor der ikke var værnepligtige men kun folk, der gjorde tjeneste på kontrakt. Det kunne være konstabler eller befalingsmænd på kontrakter. Det var en forsøgsordning, der startede i 2002. Man havde en mistanke om, at dem, der iværksatte forsøget, havde en intention om, at det skulle mislykkes.
16. Der var meget stor modstand blandt de ældre russiske generaler mod at indføre kontrakt tjeneste. De var især skeptiske over for at slippe værnepligten, idet det ville betyde, at den store mobiliseringshær automatisk ville forsvinde. Værnepligten tjener netop til at kunne opbygge en mobiliserbar reserve, så antallet af soldater i hæren kan mangedobles.
17. Kontrakt tjenesten var kommet for at blive. I 2015 nåede man så mange kontraktssoldater, at der var flere kontraktssoldater, end der var værnepligtige.
18. Samtidig begyndte Rusland at skære ned på værnepligtstiden. Det skete i en overgangsfase fra 2006 til 2008. I 2006 var der stadig to års værnepligt. I 2007 blev det skåret ned til halvandet år,

og fra 1. januar 2008 blev det skåret ned til et års værnepligtstjeneste. Det var ikke uden skepsis og protester. Der har været debatter om, hvorvidt værnepligtstiden skal gøres længere igen.

19. I forbindelse med krigen i Ukraine er det uklart, hvor meget reduktionen af værnepligtstiden har betydet for dels størrelsen af den mobiliserbare reserve og dels kvaliteten af den.

Værnepligtige

20. Indkaldelsesprocessen finder sted for 18-27 årige dels om foråret og om efteråret. Forårsindkaldelsen starter 1. april og slutter omkring 20. juli. Efterårsindkaldelsen finder sted fra 1. oktober til 31. december.
21. Det er ikke alle, der bliver indkaldt til at møde 1. april eller 1. oktober. På nuværende tidspunkt indkalder Rusland ca. 125.000 mand hvert halve år. Hvis de skulle møde og transporteres på én dag, ville det give logistiske udfordringer. Derfor er indkaldelsesprocessen fordelt over tre måneder.
22. Der er en to-trins indkaldelsespraksis. Som syttenårig bliver unge mænd indkaldt til det, som i Danmark kaldes session i gammeldags forstand. Personen skal stille på en særlig institution i Rusland (det lokale militærkontor). Her gennemgår vedkommende et omfattende antal lægeundersøgelser. Mindst otte speciallæge kigger på bl.a. mave og hals-næse-ører, og derudover kommer den indkaldte til psykolog. På papiret bliver det gjort meget omhyggeligt.
23. Det er et af de områder, der har været genstand for både store og små korrupsionsmekanismer. En person kan muligvis give en øjenlæge et antal rubler for at få vedkommende til at erklære, at den indkaldte er halvblind på det ene øje og derfor ikke kan indkaldes.
24. Værnepligtige kan modtage deres indkaldelse elektronisk. Kilden er ikke sikker på, om det også foregår sådan i meget små landsbyer.
25. Efter gennemførelsen af værnepligten modtager soldaterne en soldaterbog. Det er et hæfte på størrelse med et pas, hvor en persons funktion kan skrives ind i. Her står også, hvilken type kørekort vedkommende har, vedkommendes militære tilknytning samt vedkommendes pasnummer. Desuden kan der fremgå information om mobilisering, så soldaterne ved, hvor de skal stille i tilfælde af mobilisering.
26. I nogle regioner i Rusland indkalder man kun én gang om året. Det skyldes, at der skal sikres arbejdskraft til høsten og andre fag.
27. Indkaldte kan inddeles i fem kategorier (her A, B, C, D og E).
28. A er ubetinget egnet. Kategori B er egnet med mindre begrænsninger. Det vil sige, at en person vil blive indkaldt til værnepligtstjeneste i fredstid men ikke alle mulige steder. Kategori C er begrænset egnet. Det betyder, at en person ikke bliver indkaldt til værnepligtstjeneste i fredstid,

men at vedkommende bliver rykket over til dem, der er militærpligtige. Personen skal stille og mønstres i tilfælde af krig. Kategori D er midlertidigt uegnet for folk, der møder op med en brækket arm eller lignende. Lægerne skønner, at disse kan kureres, og præsenterer derfor et behandlingsforløb. Efterfølgende skal personen stille til fornyet session og fornyet helbredsundersøgelse, hvor vedkommende højst kan blive kategoriseret egnet med mindre begrænsninger. Hvis man har været midlertidigt uegnet af helbredsmæssige årsager, kan man ikke blive kategori A. Den sidste kategori (E) betyder uegnet.

29. En del forskellige professioner, såsom sygeplejersker, er omfattet af værnepligten og skal stille i tilfælde af krig.
30. Ifølge medierne har der været en udvikling i de unge mænds helbredstilstand fra 2000'erne og 2010'erne, hvor op mod 30 % af dem, der møder op, har defekter, der gør, at de ikke kan udføre militærtjeneste. Der er sidenhen fra myndighedernes side blevet lagt stor vægt på at fortælle, at det nu er ganske få, der har en helbredstilstand, som gør, at de helt må fritages fra militærtjeneste.
31. I anden omgang modtager unge mænd den anden indkaldelse, som kommer det år, hvor man fylder 18 år, medmindre man har sikret sig udsættelse. Denne indkaldelse indebærer endnu et helbredstjek for at se, om der er sket udviklinger siden de første undersøgelser. Herefter bliver de indkaldte sendt videre til en enhed.
32. Skikken i Rusland er at indkalde til møde på det lokale militærkontor. I storbyerne er der nogle særlige samlepunkter for de indkaldte, fordi der er så mange, der møder op. Herefter ankommer befalingsmænd og officerer fra den enhed, som de indkaldte skal udføre tjeneste ved. De fører de indkaldte ud til deres enheder, hvilket kan være langt væk. Rejsen kan strække sig over flere dage.
33. Når de værnepligtige bliver afhentet af deres befalingsmænd, har de ingen militærgrad. De får først en grad efter et indledende kursus, hvor de lærer de elementære ting og aflægger faneed. I sidste ende modtager de graden menig. Træningen fortsætter herefter i forskellige retninger alt efter, om den menige skal være skytte, kører eller andet.
34. Efter seks måneder kan den menige komme ud i en enhed, hvor han har en konkret funktion.
35. Der eksisterer kompagnier, hvor der kun tages folk ind med højere uddannelser. Disse personer bliver bl.a. brugt til cyber-krigsførelse og andre teknologitunge funktioner.
36. De værnepligtige modtager et kreditkort, hvor der månedligt indsættes 3000 rubler i lomme penge (svarende til omkring 250-300 DKK). Hvis forældrene vil, kan de sætte supplerende penge ind på denne konto.

37. Siden 2014-2015 er der blevet gjort meget ud af at vise, at forholdene for de værnepligtige er blevet bedre i alle henseender, og at der er kommet en mere human indstilling til militærtjeneste, hvor værnepligtige skal være informerede. Hvor meget af dette, der fungerer i praksis, kan diskuteres.
38. Russere kan udsætte værnepligten, hvis de går på en højere læreanstalt og altså er under uddannelse. Hvis en person er over 27 år, bortfalder muligheden for at indkaldelse til værnepligtstjeneste. Andre muligheder for at udsætte værnepligtstjenesten er blevet betydeligt beskåret de seneste 10-15 år.
39. Ved udsættelser modtager man et separat dokument med særlige stempler og datoer, der viser, at man er blevet tildelt udsættelse.
40. Udsættelsen skal fornys årligt. Det vil sige, at når en person skifter studieår, skal vedkommende forbi sit militærkontor og have udsættelsen forlænget med et år. Hvis en person vil skifte studieretning, kan han risikere at skulle gennemføre værnepligten først. Der er blevet indført et stort antal begrænsninger i forhold til udsættelse.
41. Udsættelse er et område, hvor der kan være meget korruption involveret.
42. Dertil er der sociale udsættelses- eller fritagelsesmuligheder. I dag er mulighederne snævret voldsomt ind. En mulighed er, hvis en person er eneforsørger og har et barn under en hvis alder. Derudover kan det være årsager relateret til ens familiære situation. Tidligere dømte personer har også en række andre muligheder.
43. Bassevold har rødder tilbage i Sovjettiden i 1960'erne, hvor man begyndte at indkalde tidligere dømte. På den måde kom der et voldsparat segment ind i militæret. Disse personer tog en hierarkiskbaseret vold fra fængselssystemet med ind i det militære system. Det er et fænomen, som stadig eksisterer på trods af, at det russiske forsvarsministerium hævder, at det er aftaget. Kilden tror på, at det ikke er så omfattende, som det har været tidligere, men at det stadig findes.
44. I midt 1980'erne modtog kilden en pamflet, der forklarede, at etniske spændinger var årsagen til bassevold i det russiske militær. Det handlede ikke om, at de ældre skulle tryne de yngre. Kilden tror, at der er et element af det i fænomenet, men med Sovjets sammenbrud blev det mindre relevant. Man skal huske på, at i Rusland er der 80 % russere og kun 20 % af andre etniske folkeslag. Der kan derfor være et etnisk perspektiv i bassevoldsfænomenet.
45. De øverste befalingsmænd og officerer ser enten igennem fingre med det eller synes, at det er fint, at de unge bliver disciplinerede af de ældre. Hele militærkulturen er præget af bassevoldsfænomenet. Kulturen er, at underordnede skal nedværdiges, ellers vil de ikke kunne forstå, hvad de skal.

46. Der sker en social skævvridning i forbindelse med krigen i Ukraine. Hvis en russer kan godtgøre, at han er under uddannelse, kan han muligvis trække den så længe, at han slipper for værnepligtstjeneste. Hvis vedkommende derimod er fra en fattig region i Rusland og ikke skal uddanne sig, er det næsten sikkert, at han kommer ind i militæret.
47. Der er en stor skævvridning i forhold til, hvor i Rusland værnepligtige og kontraktansatte (både konstabler og befalingsmænd) kommer fra. Det er tydeligt, at de kommer fra Ruslands mere fattige regioner.
48. I forhold til værnepligtige, som er i Ukraine, modtager kilden meget information fra den ukrainske side.
49. Trods militærreformernes ydre, propagandistiske præg er meget af det, der er blevet gjort fra myndighedernes side, mere overfladisk end gennemgribende.
50. Ifølge kilden er et militær traditionelt dårlig til at reformere sig selv, idet der er et meget konservativt system.
51. Da de russiske myndigheder nedkortede værnepligtstiden til ét år, måtte det opgives at have værnepligtige befalingsmænd. Som værnepligtig bliver man nu kun menig. Derfor skulle Rusland have uddannet et professionelt befalingsmandskorps. Ledere fra Rusland var i denne forbindelse i Storbritannien, USA og Tyskland med delegationer for at se, hvordan andre lande gjorde dette.
52. Heller ikke befalingsmandsuddannelsen har for alvor kunnet ændre noget ved mekanismerne i russisk militær. Når menige, som har været under stort krigspres gør "dumme" ting, såsom i Bucha, er det befalingsmænd, der skal sætte en stopper for det. Det har de slet ikke været i stand til og måske endda ikke indstillet på.
53. Meget indikerer, at mandskabsbehandlingen i Rusland generelt har været umådelig dårlig. Det hænger sammen med den russiske ulyst til at neddelegere ansvar. Det betyder, at alt foregår på gammeldags manér. Det er en indikation på, at systemet et langt stykke hen ad vejen ikke har ændret sig på helt basale områder.
54. I forhold til situationen i Ukraine har forventningerne eller formodningerne i retning af, at forholdene i militærtjenesten er anderledes og mere humane nu, ikke holdt stik.
55. Den 23. februar, dagen inden krigens begyndelse, er en af de største militære mærkedage i Rusland. Denne dag blev brugt til at give det militære personale en opsang om, at nazisterne står om ørerne på Rusland. Der er ikke noget, der tyder på, at det har virket. Kampmoralen har generelt været meget lav, ikke mindst modsat de ukrainske styrkers kampmoral.

Desertering

56. Til spørgsmålet om, hvorvidt værnepligtige vil blive straffet hårdere end normalt, hvis de forlader deres enhed i Ukraine og vender tilbage til Rusland, svarede kilden, at der er to mulige måder, hvorpå sådanne personer ville blive modtaget.
57. Den første måde er, at befolkningen bliver oprørte over det, idet det er desertering. Der er en patriotisk bølge i Rusland, hvilket måske kunne betyde, at nogen ville angive vedkommende.
58. Den reaktion står over for en anden tradition, som også har præget Rusland gennem tiden. Det drejer sig om forestillingen om, at personer, der deserterer, er i en ulykkelig situation. Dem skal man ikke volde skade men derimod hjælpe og gemme.
59. I russisk litteratur er der eksempler på begge tilgange til desertører.
60. Kilden har ikke hørt om personer, der er blevet retsforfulgt for at have deserteret. Kilden beskriver, at det ikke er sikkert, at sådanne oplysninger ville komme ud som officiel information, medmindre det ville være for at statuere et eksempel.
61. Kilden skønner, at desertører, som bliver fanget i krigszonen, vil blive henrettet.
62. Der har været forlydender om, at russisk militær i starten af krigen havde genetableret det, som blev set under "Den store Fædrelandskrig", hvor der bagved ved angribende enheder var opstillet NKVD-enheder med maskingeværer til at skyde personer, der gik i stå eller vendte om. Kilden beskriver, at sådanne oplysninger skal tages med stor forsigtighed.
63. Der har været både motivationsproblemer og moralske problemer.

Kontraktsoldater

64. Kilden er ikke bekendt med, hvorvidt kontraktsoldater kan undgå at blive straffet for desertering ved at udfylde et bestemt dokument ved en tilbagevenden til hjemmeheden i Rusland.
65. Der har været en kampagne i gang for at få så mange som muligt til at underskrive en kontrakt.
66. Man har fra Ruslands side hævdet, at man ikke anvender værnepligtige i krigen i Ukraine. Der er tvivl om, hvorvidt det holder stik, og at man i stedet for forsøger at få dem til at underskrive kontrakter.
67. Hvervningen til kontrakt tjeneste var meget intensiv fra 2010 frem til 2015, hvor balancen vendte. Da havde personer mulighed for at skifte til kontrakt tjeneste efter 3-6 måneders værnepligtstjeneste. Dengang var der tre typer kontrakter med forskellige startbonusser. Rusland var interesseret i at få så mange som muligt til at underskrive kontrakt tjeneste, og derfor åbnede landet også op for værnepligtige fra de andre SNG-lande.

68. Når en person er blevet hvervet, og papirarbejdet er overstået, er der en særlig øvelse, der foregår ved en uddannelsesenhed. Her bliver kontraktpersonalet presset for at tjekke, om de er gjort af det rigtige stof. Derudover tjekkes det, om nogle af kontraktsoldaterne har gode føreregenskaber, så de kan blive befalingsmænd i stedet for menige på kontrakt.
69. Den endelige kontrakt bliver først indgået, når denne øvelse er overstået.
70. Spurgt ind til personer, der er blevet tvunget til at underskrive kontrakter, svarede kilden, at der nok skulle være nogle tilfælde af tvang. Kilden tror ikke på, at det handler om situationer, hvor personer har fået vredet hånden om på ryggen. Det russiske militær forsøger derimod på alle måder at få dem til at underskrive kollektivt, så det nærmest bliver uundgåeligt. Hvorvidt folk er blevet tvunget til at underskrive med fysisk vold, ved kilden ikke. Kilden tror snarere, at personer er blevet opfordret kraftigt til at underskrive og muligvis med massivt psykologisk pres.
71. Det er svært at danne et billede af, hvor udbredt dette er.
72. Kildens fornemmelse er, at kontraktsoldater ikke kan nægte at deltage i krigen i Ukraine. Det er en del af kontraktansættelsen. Der har været efterdønninger fra Tjetjenienskrigenes soldatermødre-komitéer, hvilket har ført til, at det russiske forsvarsministerium erklærede, at Rusland ikke sendte værnepligtige ud til brændpunkter. Det er tvivlsomt om, hvorvidt dette har holdt stik. Det har været den officielle politik. Hvis der skal ændres på denne politik, skal Rusland først erklære krigstilstand.

Reservister

73. Det lokale militærkontor har fire hovedopgaver. Den opgave, der optager mest tid, er gennemførelse af session og indkaldelse af værnepligtige. Derudover tager de sig af hvervning af kontraktpersonale. De har også en funktion som socialkontor for veteraner, krigsinvalid og deres familier.
74. Det lokale militærkontor iværksætter hel eller delvis mobilisering på ordrer fra militærdistriktschefen.
75. Herefter modtager reservister en indkaldelse på deres telefoner med oplysninger om mødested. Der vil personerne blive iklædt og sendt afsted til de enheder, hvor de hører til.
76. Det er kildens fornemmelse, at Rusland primært mobiliserer ud fra folks funktion; det kunne være geværskytte, en kører eller en sanitetsmand. Mobilisering sker ikke nødvendigvis med andre fra samme enhed.

Militærnægttere

77. I Rusland eksisterer der "alternativ civiltjeneste". Det vakte stor opmærksomhed, da det blev indført. Hvis en person er pacifist eller har en overbevisning, der gør, at vedkommende ikke vil have våben i hånden, kan personen søge dette.

78. Rusland har ikke gjort den alternative civile tjeneste specielt attraktiv. Hvor værnepligtsperioden er ét år, kan den alternative civile tjeneste vare halvandet eller to år og være placeret meget langt væk fra ansøgeres bopæle.
79. I Rusland har det af forskellige årsager aldrig været særligt populært. Der har højest været få tusinder om året, der har ansøgt om alternativ civiltjeneste.
80. Der findes over 200 forskellige folkeslag i Rusland. Hvis man tilhører et af de oprindelige folk med en lille befolkning, bliver man ikke indkaldt til værnepligtstjeneste.

Militærunddragere

81. Unddragere er personer, der står til at skulle møde til session for første gang, men som ikke møder op. Det har været et stort problem i Rusland.
82. Unddragere risikerer bødestraf og i særligt grove tilfælde fængselsstraf.
83. Ifølge statistikker er antallet af unddragere dalende. Det skyldes bl.a., at indkaldelsen ikke længere skal afleveres i hånden til de indkaldte. Personer kan nu modtage indkaldelsen over mail. Det er ikke længere let at påstå, at man ikke har modtaget indkaldelsen.
84. Det russiske militær selv forklarer den dalende tendens med, at det beviser, at militærtjenesten i Rusland er blevet mere attraktiv, selvom det strider imod den faktiske virkelighed.
85. Hvis en russer i den værnepligtige alder opholder sig i udlandet pga. studie eller arbejde og ikke vender tilbage til Rusland eller vender tilbage med forsinkelse, kan vedkommende ved en tilbagevenden til Rusland blive draget til ansvar, hvis han ikke har sit papirarbejde i orden med årlige udsættelser med fornødne dokumenter. Hvordan det ville blive takseret, er kilden ikke sikker på. Vedkommende vil som minimum få en bøde og risikerer muligvis frihedsberøvelse.

Tvangsrekruttering

86. Det er kildens klare indtryk, at der i Donetsk og Luhansk er blevet rekrutteret meget aktivt, givetvis også med karakter af tvang. Personer i værnepligtig alder er blevet opsøgt.
87. I Rusland arbejdes der på en meget aktiv rekrutteringsbasis.

Meeting with Sergey Krivenko, director HR NGO, “*Citizen. Army. Law*”

Zoom interview, 18 May 2022

About the source

1. Mr. Sergey Krivenko is the director of the Russian non-governmental organization “*Citizen. Army. Law*”. He has worked for more than 20 years with the protection of the rights of the conscripts, military servants and the ones who are sent to alternative military service.

Legislation

2. According to the source, no new laws or decrees regarding military service have been implemented after 24 February 2022. The Russian Federation continues with the same legislation as before the war.
3. On 1 April 2022 the Russian President signed a decree regarding the summons of new conscripts. The summons are taking place with the same rules and regulations as the previous years.
4. The military service also continues with the same rules and regulations and no changes have been made. However, the possibility of receiving additional payments to the military participating in the hostilities was added.
5. The war in Ukraine is called a Special Operation by the Russian government and according to Russian legislation, the basis of this operation is the same as with for example the Russian military engagement in Syria since 2015. That is, on the request of the Russian president, the Federation Council gave permission to use the Russian Armed Forces abroad and the president used this permission to send the military to the territory of Ukraine. This process is based in Russian legislation and therefore no new norms or laws were necessary.
6. The president has made a decree that allows people educated with IT and computers and who works in government companies or organisations to have their conscription postponed.

Military Service

Conscripts:

7. According to the source, article 59 in the Constitution of the Russian Federation states that all citizens of the country must participate in the defence of the country. Furthermore, it states that military service shall happen in accordance with the laws. It also states that if a citizen has an anti-war belief, this person has the right to change the military service with alternative civil service. The constitution was approved in 1993; it was changed in 2020, but this article was not changed at any point.
8. The source noted that it is important to highlight that there is a law on military commitments on military service, which clearly regulates the whole procedure of conscript service. The law regulates which reasons there are to delay the military service; how to be summoned for military service etc. It also states how a person can sign a contract for professional military service. After the military service, every person who fulfils the requirements can sign a contract for continuation of military

- service. The right to sign a contract does also apply for foreigners. Conscript service is, however, only for Russian citizens.
9. There is also another law about the status of the military personnel, which regulates the social guaranties of the military personnel.
  10. Furthermore, there is a separate law about alternative civil service that regulates how a person can replace military service to alternative civil service if the person has an anti-military belief. This law functions only during enlistment. The law does not apply for people who already do military service.
  11. According to the source, there is a major difference between Russia today and during the Soviet Union where all males had to do military service. During the Soviet Union the only limitation for not completing the military service was due to health reasons. In present Russia, this has changed, and it is not necessary for all men to complete military service. Every young man has to go to summons (session) at the military registration and enlistment office (военкомат), but the number of people who has to do military service are designated by the president of the Russian Federation.
  12. The summons take place two times a year – in the spring from 1 April to 15 July – called the spring session and in the autumn (1 October to 31 December), which is called the autumn session. The military can only draft young people in these two periods. The president signs and publishes a decree before every campaign that declares the number of people who have to serve. The information is revealed on the website of the president.
  13. The source noted that if you count the last 20 years, how many have been summoned to serve as a conscript in the armed forces, it will be approx. 1/3 of a yearly generation of young men. The rest are not summoned because the armed forces do not need them to serve.
  14. The Russian armed forces are changing to contract soldiers, but the draft remains as the main channel to recruit contracted soldiers. The conscripts serve for a year, but they are being offered to sign contract before the end of the conscript period and many of the conscripts do so.

Profile of conscripts

15. According to the source, it is not really possible to profile the conscripts who are being summoned. The Russian Ministry of Defence decides who are being summoned; e.g. from which regions etc. Basically, it is more or less a random selection of young men from all over the country. Since the Chechen wars in the 1990's, young men from the Chechen Republic have not been summoned. Another example is that fewer people are summoned from Moscow because there are a lot of educational institutions. Normally, the ministry summons a higher share of people from Siberia, Buryatia and other similar distant republics or oblasts.
16. As a common rule, the authorities summon only people who have the proper health conditions to serve in the armed forces. A public document (Расписание Болезни) list up the accepted diseases that exempt people from conscription.
17. People who have permission to postpone their military service are also exempted from the conscription. There are three reasons of postponement: 1) medium and higher education and people still attending schools; 2) social reasons – this can be people with two or more children; people who provides for one or both parents etc.; 3) Finally, there is a special postponement that the president can give a person.

Documents

18. The military registration and enlistment office will check every person summoned for conscription. If a person is studying, he will have a student card from his place of education.
19. Every person will have a military certificate (приписное удостоверение) that verifies that the person is registered at the military registration and enlistment office. In this certificate the relevant status will be written in the remarks, for example, if the person has a reason for postponement because of studies; it will be remarked where he studies and for which period. The health status is also written.
20. The ones who do not have a reason to postpone their military service will be summoned at the military registration and enlistment office. The office then looks at all documents, checks the person's health status and takes a decision whether the person has to enlist, be postponed if the person has a reason or transfer the person to alternative civil service if the person can convince that he has an anti-military belief.
21. If a person does not agree with the decision of the military registration and enlistment office, he can complain to the courts. While the complaint is being looked at, every process about military service will be paused. According to the source, there have actually been a lot of incidents, where the courts have ruled in favour of the conscripts, why this is a real safeguard for the protection of the rights of the conscripts.
22. Before a person has to begin the military service, he will receive an order [повестка] where it will be written when and where he will have to attend.
23. If he does not show up at the designated place of the order, it will be a criminal offense according to the Russian Criminal Code and the punishment will be either a fine or a prison sentence until two years. In the past years, the number of these criminal cases have been low (between hundreds and a thousand cases a year in whole Russia out of a number of approx. 300.000 conscripts a year) and the authorities have usually sentenced with a fine.
24. According to the source, it is not yet possible to verify if the military authorities have tightened the consequences of not showing up to military service, because at the time of the interview, the spring session has only lasted for 1,5 month. However, the source could confirm that the requests to be transferred to alternative civil service have increased up to 10 times since the start of the conflict. Furthermore, a lot of young men have left the country in order to avoid military service.
25. If a person leaves the country with the purpose of work or study, he will be removed from the military registration list. The people who are abroad will not be summoned.
26. The enlistment period lasts from the person turns 18 until he ends his 27 year. After this period a person will not be summoned. If a person is abroad and returns to Russia within this age, he will not be summoned to military service. There are no consequences of being abroad when summoned. But the person has to apply for a permission to leave the country beforehand. If a citizen is abroad (no matter how he got there), and while he is abroad, he is not subject to conscription. If he did not notify the military registration and enlistment office when leaving abroad, this may be an administrative offense, and the punishment is a fine. When returning from abroad, if he does not have a deferral or release on health grounds, he will be subject to conscription. It is not possible to take vacations during conscription service. The conscript does military service for exactly one year. Only short-term leave is possible (for some hours or some days). If a soldier leaves the location of

the military unit and does not appear within 10 days, this is a criminal offense. If the deferral for studies ends, or a citizen leaves the study of his own free will, he is subject to conscription.

If a conscript is abroad and then returns to Russia, and is between 18 and 27 years old, has no other deferments, and is fit for health reasons, he will be subject to conscription.

But a conscript cannot have a criminal punishment for the fact of being abroad. If he did not inform the military registration and enlistment office about his departure abroad, he can only administratively be subjected to a small fine.

27. At the start of the military service, every conscript will receive a military ticket (Военный Билет), which is a military identity card.

Conscripts in combat zones

28. According to the source, conscripts in combat zones is a complicated question, because in Russia, it is in general very unpopular to send conscripts to war. According to the law, Russia can send conscripts to combat – there are no limitations in the legislation at all.
29. However, there is a document signed by the President of the Russian Federation. The document states that conscripts can only be sent to combat zones when two conditions are met: Every conscript must 1) undergo four months of specialised military training before being sent to combat zones, and 2) obtain a primary military registration speciality.
30. Even though the president and the minister of defence several times stated that conscripts will not participate in combat zones, the source highlighted that conscripts have participated and still participate in the war in Ukraine.
31. Furthermore, the source stated that, according to the Russian legislation, conscripts cannot refuse to participate in combat zones. There are not yet any procedures for a conscript to state that he changed his belief to an anti-war belief. That is why a conscript has to obey any order from his commander.
32. However, if a conscript involves a journalist who will write about sending conscripts to war, the result would most likely be that the conscript would not be sent anyway, because the minister of defence made the promise not sending conscripts to war.

Alternative civil service

33. According to the source, the regulations for alternative civil service instead of regular military service have not been changed in the light of the war in Ukraine. It has so far not become more complicated to be transferred to alternative civil service. The sources opined that the authorities still give permission to alternative civil service when the person can convince about his anti-war belief.
34. If the military registration and enlistment office reject the application, it is possible to complain at the court system.

Contract soldiers' possibility to refuse to be sent to combat zones

35. Contract soldiers have the possibility to refuse to be sent to combat zones. According to the source, many contract soldiers refuse to be sent to the war in Ukraine, after completing their first tour. Or they have heard about the situation on the ground from other soldiers, and are refusing to be sent to Ukraine anyway. In this case, they can either proclaim that they have an anti-war belief or they can terminate their contract.

36. The authorities cannot formally prosecute them, because there is no legislation that prohibits this refusal. These soldiers can only be prosecuted for refusing to obey orders or for deserting. However, the commanders would put an enormous pressure on the soldiers who would be threatened with prosecution or to be sent to disciplinary battalions. There are no reports about prosecution, but the authorities would certainly terminate their contract and the refusing soldiers would lose all their benefits, such as housing and pensions etc.

Reserve soldiers

37. Every person who has undergone military service are enlisted in the reserves. If a mobilisation is called, they can also be mobilised for military service. It is only the president who can announce a mobilisation. He has not announced this by now.
38. However, the source highlighted that there are a lot of cases of people from the reserves being called to the military registration and enlistment office to verify that the information such as education, family status, and health it has on the person are correct. Many of these people are offered to sign a contract with the Russian armed forces. Signing a contract for military service are purely voluntarily.
39. If a person does not show up at the office, it is not a criminal case, but it would be seen as an administrative violation, that would be sanctioned with a small fine.

Deserters / desertion

40. On the question of consequences of desertion, the source pointed to two articles of the Criminal Code of the Russian Federation. In Article 337 on unauthorized abandonment of a military unit or a place of military service which is punishable with the deprivation of liberty up to two years (five years if it happens with a weapon) and article 338 on desertion which is punishable up to seven years.
41. If a contract soldier returns to his military base within 10 days, he will not be liable to punishment. This originates from the times when the hazing in the military was very severe. However, this also takes place now during the war in Ukraine where contract soldiers desert the frontline. If they then return to their original military base in Russia and file a report within 10 days, they are not prosecuted according to the abovementioned articles in the criminal code.
42. The source does not have any information on how many cases of desertion there has been since the start of the war in Ukraine. There have been reports on the internet sites, but so far the source has no knowledge about what the consequences are. However, the source has heard about some cases where contract soldiers do not want to return to the war zone and travel back to their military base to file a report in order to state that they do not want go to Ukraine again. The process is relatively fast and the contract soldiers are simply fired from the military.

Forceful recruitment

43. According to the source, the Russian legislation states that it can only be voluntary to sign a contract with the Russian armed forces. Furthermore, the source noted that there were not any more cases when people forcefully had to sign a contract. However, there are information that young

men are either cheated or given untrue information before signing a contract with the Russian military.

44. The source also noted that some of the conscripts do not even know that they signed a contract. It could happen that they are sent to Ukraine as conscripts, but at the same time somebody at the military base of origin signed a contract on their behalf without the knowledge of the conscripts. However, in these cases it is not possible to verify whether the conscripts were deceived or they actually signed the contract themselves beforehand. However, the source highlighted that there exists credible information about hard persuasion and deception of conscripts.
45. On the question whether forceful recruitment takes place in areas under Russian control in Ukraine, such as Crimea, Donbas and Kherson or other areas, the source replied that especially the Donbas area is a very grey area without much knowledge. In the unrecognised republics of Donetsk and Lugansk it is not clear, how they follow the legislation, if they have any at all. There are talks about that there is a mobilisation. Furthermore, it has been reported that people are being taken from the streets to the local militias without any chance to escape or flee the republics. However, it is not possible to verify these claims.
46. Furthermore, there are claims that Russia is trying to persuade volunteers to join either the militias of the DNR and LNR or private military companies fighting in the areas. Regarding the private military companies the source added that these companies operate illegally in the conflict, since Russia has no laws for private military companies. Therefore, the companies disguise themselves as guard companies, but in reality they operate as standard armed forces. The volunteer soldiers in these companies are furthermore placed in a legal limbo regarding help and compensation in case of injuries or deaths, since the government distances itself from these companies and do not pay compensation or pensions.

Mobilisation

47. According to the source, if a mobilisation is called sometime in the future, the legal framework is in place. According to the law, people in the reserves have the legal right to refuse to do military service in combat zones and can change their obligation to alternative civil service in case they have an anti-war belief.